

TOWNHOUSE JA YHTEYS PIHAAN – YKSITYISIÄ
ULKOTILOJA TIIVISTYVÄSSÄ KAUPUNGISSA

Lilja Kunnas

TIIVISTELMÄ

<i>Tekijä:</i>	Lilja Kunnas
<i>Otsikko:</i>	Townhouse ja yhteys pihaan - yksityisiä ulkotiloja tiivistyvässä kaupungissa
<i>Sivumäärä:</i>	54 sivua
<i>Aika:</i>	8.11.2021
<i>Tutkinto:</i>	Rakennusarkkitehti (AMK)
<i>Tutkinto-ohjelma:</i>	Rakennusarkkitehtuuri
<i>Ammatillinen pääaine:</i>	Rakennusarkkitehtuuri
<i>Ohjaajat:</i>	Lehtori, Jarkko Könönen, lehtori, Janne Järvinen

Tässä opinnäytetyössä käsitellään townhouse-rakentamista keskittyen asumisen sisä- ja ulkotilayhteyteen suhteessa sekä yksityisiin että yhteiskäyttöisiin ulkotiloihin. Työssä esitellään ja analysoidaan 10 esimerkkikohdetta, jotka edustavat kiinnostavaa, poikkeuksellista tai erityisen laadukasta tapaa suunnitella townhouse merkityksellisellä yhteydellä ulkotilaan.

Aluksi opinnäytetyössä määritellään laadukkaan ulkotilan piirteitä: mikä siis on tärkeää townhouse-pihan tai muun ulkotilan suunnittelussa? Näiden tekijöiden sekä townhouse-rakentamista käsittelevissä suomalaistutkimuksissa muodostettujen luokitusten kautta arvioidaan referenssikohteissa tehtyjä suunnitteluratkaisuja.

Työn johtopäätöksenä todetaan, että townhouse laadukkaalla ulkotilayhteydellä muodostuu esimerkiksi useista pienistä, mutta luonteeltaan erilaisista ulkotiloista. Mielestäni suomalaisessa townhouse-suunnittelussa kaivataan ennakkoluulotonta otetta.

Avainsanat: townhouse, ulkotila, piha, asuntosuunnittelu, tiivis kaupunki

ABSTRACT

Author: Lilja Kunnas

Title: Townhouse in Relation to Outdoor Spaces - Private Gardens in a Growing City

Number of Pages: 54 pages

Date: 8 November 2021

Degree: Bachelor of Construction Architecture

Degree Programme: Construction Architecture

Professional Major: Construction Architecture

Instructors: Jarkko Könönen, Senior Lecturer, Janne Järvinen, Senior Lecturer

This thesis will go over townhouse-design focusing on the relationship between inside and outside spaces and gardens. It is about showing and analyzing 10 reference buildings with exceptional and high-quality design solutions regarding outdoor spaces.

What are the most important things when designing a townhouse with a focus on the relationship between inside and outside spaces? In the beginning the features of a quality outdoor space are explored and defined. The references are analyzed through these features and classifications defined in Finnish townhouse-related studies.

As a conclusion from this thesis, it is stated that a townhouse with quality outside spaces is composed of several small ways to contact outside. In my opinion, Finnish townhouse architecture would benefit from examining these exceptional ways of designing a townhouse.

Keywords: townhouse, outdoor space, garden, housing planning, density

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2	VIOLANPUISTO.....	33
ABSTRACT.....	3	HOUSE VP-VA.....	37
KÄSITTEET.....	5	TOWNHOUSE LANDSKRONASSA.....	39
JOHDANTO.....	6	HOUSE N.....	41
TUTKIMUS.....	7	FAB HOUSE.....	43
MOTIIVI.....	8	OLD CHURCH STREET TOWNHOUSE.....	46
TAUSTA.....	8	YHTEENVETO.....	48
PIHAN MERKITYS JA LAATUTEKIJÄT.....	11	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	48
TOWNHOUSE-KORTTELI.....	13	LOPUKSI.....	49
ASUNTOKOHTAISET ULKOTILAT.....	16	HARJOITUSTYÖ: VALSSIMYLLYNKATU.....	50
ETUPIHA.....	16	LÄHTEET.....	51
YKSITYINEN PIHA.....	16		
REFERENSSIT JA ANALYYSI.....	23		
ÄPPELTRÄDGÅRDEN.....	24		
HALLEN BAD QUARTIER.....	26		
BIGYARD.....	28		
THE RYDE.....	31		

KÄSITTEET

TOWNHOUSE

Townhouse eli kaupunkipientalo on tyypillisesti yhdenperheentalo, joka rakennetaan kapealle ja syvälle tontille. Se on tavallisesti 2-4-kerroksinen rakennus, joka on rakennettu kiinni naapureihinsa niin, että yksittäisten rakennusten kapeat katujulkisivut muodostavat yhtenäisen katuseinämän. Townhouselle-asunnolla on tyypillisesti oma asuntokohtainen piha, joka sijoittuu siivumaisella tontilla rakennuksen etu- tai takapuolelle. Asunnolla on myös oma sisäänkäynti kadulle ja pihalle.¹

Talotyyppi erottuu rivitalosta esimerkiksi pysäköinnin järjestämisellä: townhouse-asunnoilla on mahdollisesti hajautettu pysäköinti. Asunto sijoittuu perinteisesti omalle tontilleen, jolloin sillä on myös perinteisesti hallinnollinen itsenäisyys ja jonkinasteinen autonomia rakennuksen ulkoista ilmettä koskeviin päätöksiin.²

Townhouse-käsitteellä voidaan kuitenkin viitata sekä omatonttisiin toisiinsa kiinni rakennettuihin pientaloihin että yhtiömuotoisiin rakennuksiin.³ Näiden tekijöiden kautta voidaan arvioida, onko rakennus townhouse vai esimerkiksi rivitalo.

¹ Tervo ym., 2016, s. 8.

² Tervo ym., 2016, s. 8.

Kuva 1. Borneo Sporenburgin alue, Amsterdam, Alankomaat, 1993-2000. Useita suunnittelijoita. Townhouse-asunnot vaihtelevine julkisivuineen muodostavat kiinnostavan katuseinämän.

Talotyyppi ei kuitenkaan rajaudu ehdottomasti näiden tekijöiden mukaan, sillä suomalaisessa kontekstissa townhouse-käsite ei ole täysin vakiintunut.⁴

³ Jalkanen ym., 2012, s. 5.

⁴ Tervo ym., 2016, s. 8.

JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on esitellä, analysoida ja ehdottaa tapoja suunnitella townhouse-asunto kiinnostavalla ja tarkoituksenmukaisella yhteydellä ulkotilaan. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä toimi ” Miten rakennussuunnittelun keinoin voidaan lisätä townhouse-asunnon ulkotilojen laatua?” Ulkotilojen suunnittelua on syytä pitää tärkeänä osana townhouse-suunnittelua, sillä tavanomaiset pientalosuunnittelun suunnitteluratkaisut eivät välttämättä riitä muodostamaan kiinnostavaa ja asumista palvelevaa ulkotilaa. Esimerkiksi yksinkertainen, siivumaiselle tontille rakennusmassan perään asettuva piha on varsin tyyppillinen, mutta epäkiinnostava ratkaisu.

Suomalainen tutkitusti arvostaa asumisessaan rauhallisuutta, luonnonläheisyyttä sekä omaa pihaa. Pientalo on yhä halutuin asumismuoto erityisesti lapsiperheillä, mutta kestävä kehitys ja lähipalveluiden saatavuus edellyttävät tiivistä kaupunkirakennetta. Suomessa tavanomaisten asuntotyyppien lisäksi monipuolisemmille asumisratkaisuille on kysyntää. Siksi uudenlaisten asumiskonseptien kehittäminen on tarpeen.⁵

Townhouse-typologiaa voidaan hyödyntää kaupunkirakenteen tiivistämisen keinona, jonka avulla tavoitellaan urbaaniutta ja pienimittakaavaisuutta, mutta pyritään myös vastaamaan toiveeseen omasta talosta ja pihasta.

⁵ Sanaksenaho, 2015

Suomessa erityisesti kaupunkisuunnittelijat ovat kiinnostuneet townhousesta talotyyppinä; esimerkiksi Helsinkiin on viimeisen kymmenen vuoden sisällä kaavoitettu sekä myös jo toteutettu useita townhouse-kohteita. Rakentajat ovat kuitenkin suhtautuneet talotyyppiin varauksellisemmin.⁶

Kuva 2. BIGyard, Zanderroth Architekten, 2010. 23 townhousen muodostama kokonaisuus sijoittuu ennen 1950-lukua rakennettujen umpikortteleiden lomaan. Kohde esitelty sivulla 28.

⁶ Jalkanen ym., 2012, s. 11.

TUTKIMUS

Työn alussa esitellään townhouse talotyyppinä, arvioidaan townhouse-rakentamisen asemaa Suomessa sekä pohditaan onnistuneen asuntokohtaisen ulkotilan suunnittelun tavoitteita ja edellytyksiä. Osiossa perehdytään muun muassa Aalto-yliopiston arkkitehtuurin laitoksen tutkimuksiin Kotina suomalainen townhouse ⁷ ja Uusi suomalainen unelmakoti ⁸ sekä Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuun *Townhouse-rakentaminen Helsingissä* ⁹. Lisäksi käsitellään townhouse-suunnittelussa tyypillisiin puolijulkisiin ulkotiloihin liittyviä suunnittelukysymyksiä sekä suunnitteluratkaisuja.

Möhemmin tutkielmassa eritellään ja analysoidaan esimerkkikohteiden kautta townhouse-asuntojen ulkotilayhteyttä korttelien, asuntojen ja yksittäisten sisätilojen tasolla. Yhteensä kymmenessä esitellyssä referenssikohteessa havaitaan laaja kirjo tapoja suunnitella kiinnostavia, asumista palvelevia ja sisätiloja kohottavia ulkotiloja. Referenssit valittiin niiden kiinnostavuuden, poikkeuksellisuuden ja inspiroivuuden perusteella Suomesta, Euroopasta ja muualta maailmalta. Tutkielmaan valittiin myös epätyypillisiä townhouse-sovellutuksia, sillä työn pyrkimyksenä on arvioida ja ehdottaa totutusta poikkeavia suunnitteluratkaisuja townhouse-suunnittelun tueksi.

⁷ Tervo ym., 2016.

⁸ Huttunen ym. 2015.

Kuva 3. The Ryde, Phippen, Randall, Parkes, 1966. Yksikerroksiset, erittäin syvät asunnot luovat useiden eriluonteisten ulkotilojen tilasarjan. Esitelty sivulla 44.

Referenssien analyysissä sovelletaan Tampereen yliopiston arkkitehtuurin laitoksen Talopaletti- tutkimuksessa ¹⁰ ja Helsingin

⁹ Jalkanen ym., 2012.

¹⁰ Hedman ym., 2016

kaupunkisuunnitteluviraston *Mahdollisuuksien townhouse*¹¹ -julkaisussa kehitettyjä tapoja luokitella townhouse-asuntoja pihan mukaan eri tyypeihin. Kohteet ovat enimmäkseen noin viimeisen 15 vuoden sisään valmistuneita paria poikkeusta lukuun ottamatta. Kohteet on rakennettu vaihteleviin ympäristöihin, vaihteleville tilaajatahoille.

Työn lopussa käsitellään työn aikana muodostuneita johtopäätöksiä ja havaintoja sekä pohditaan, mihin suuntaan townhouse-suunnittelu voisi Suomessa edetä. Lopuksi esitellään opinnäytetyön ohella tehty harjoitustyö townhouse-korttelista Helsingin Myllypuroon. Opinnäytetyön tarkoituksena on esittää mahdollisia ratkaisumalleja sekä vaihtoehtoja townhouse-suunnitteluun, joka vielä hakee Suomessa muotoaan. Työssä talotyyppi on pyritty määrittelemään riittävän täsmällisesti ulkotilojen tarkastelun kannalta, mutta kuitenkin epätyypilliset sovellutukset huomioiden.

MOTIIVI

Tämän opinnäytetyön aihe on lähtöisin tekijänsä omasta mielenkiinnosta. Työtä ei ole hankkeistettu, eikä työhön tai työn lopussa esiteltyn harjoitustyöhön liity muita osapuolia. Oma kiinnostukseni townhouse-rakentamiseen heräsi matkoilla Keski-Euroopassa. Amsterdamin, Kööpenhaminan ja Berliinin kapeina ja korkeina seisovat townhouset tekivät

¹¹ Muntola, 2012.

vaikutuksen vielä arkkitehtuuria tuntemattomaan teini-ikäiseen, joka ei ollut kotimaassa nähnyt tämänkaltaista kaupunkirakentamista.

Opintojen aikana olen kiinnostunut pienimittakaavaisesta kaupunkirakentamisesta ja erityisesti townhouse-typologian mahdollisuuksista urbaanin kaupunkiasumisen kehittämisessä. Koen, että townhouse-rakentaminen tarjoaa Suomessa vielä tutkimattomia mahdollisuuksia tuottaa urbaanissa ympäristössä toimivaa omakotimaista asumista merkittävää ulkotilayhteyttä kaipaavalle kaupunkilaiselle.

TAUSTA

Suomessa on jälleen viime vuosikymmenen aikana kiinnostuttu erityisesti Alankomaissa, Saksassa ja Iso-Britanniassa pitkän perinteen omaavasta townhousesta. Talotyypistä on lukuisia variaatioita ja sovellutuksia. Nimeä townhouse käytetään myös suomen kielessä. Kiinnostus townhouse-rakentamista kohtaan on synnyttänyt 2000-luvulla esimerkiksi Helsinki Townhouse -arkkitehtuurikilpailun vuonna 2010 ja huippupaikoille rakennettuja townhouse-ketjuja Helsingin Kalasatamassa ja Jätkäsaassa. Talotyyppin edustajia on esitelty myös esimerkiksi asuntomessuilla, mutta townhouse ei kuitenkaan ole vielä vakiintunut asuntorakentamiseen.¹²

¹² Tervo ym., 2016, s. 5.

Pientalovaltaisuus, omistusasuminen, luonnonläheisyys sekä turvallisuus ovat suomalaisille tärkeimpiä ominaisuuksia asumisessa¹³. Perinteinen pientaloasuminen on säilyttänyt suosionsa. Toisaalta on syntynyt myös tarve kaupunkirakenteen tiivistämiselle: kestävä kehitys ja palveluiden saatavuus edellyttävät tiivistä yhdyskuntarakennetta. Esimerkiksi vuosituhannen alussa ympäristöministeriö käynnisti tiivis ja matala - tutkimus- ja kehityshankkeen. Hankkeen lähtökohtana todettiin, että Suomen verraten hajanaisen ja tehottoman yhdyskuntarakenteen tiivistämiseksi on syytä etsiä suomalaisen pientalooperinteen rinnalle uusia asuntorakentamisen typologioita. Myös esimerkiksi Helsingin kaupunki määrittelee strategiassaan kaupungin tiivistämisen tavoitteekseen.

Tiiviimpi kaupunkirakenne ja monipuolisempi asuntotyyppien valikoima on siis ollut tavoitteena jo varsin pitkään. Townhouse-typologiaa voitaisiinkin hyödyntää kaupunkirakenteen tiivistämisen keinona, jonka avulla tavoitellaan urbaaniutta ja pienimittakaavaisuutta sekä pyritään vastaamaan toiveeseen omasta talosta ja pihasta. Yksittäisiä esimerkkejä townhouse-alueista onkin syntynyt.

Millaisia ominaispiirteitä voisi olla suomalaisella townhouseella? Erilaisiin townhousen sovellutuksiin ohjaavat esimerkiksi asuinalueen ja tontin ominaisuudet. Myös toteuttamis- ja omistusmuoto, asunnon koko ja

¹³ Lapintie, 2010, s. 53.

¹⁴ Huttunen ym. 2015.

kerrosluku ohjaavat townhousen suunnittelua. Suomalaisessa asumisessa on kuitenkin omat ominaispiirteensä, joiden yhdistämisestä townhouse-asumiseen on selvitetty esimerkiksi Uusi suomalainen unelmakoti - tutkimuksessa¹⁴ sekä Kotina suomalainen townhouse -tutkimuksessa¹⁵. Uusi suomalainen unelmakoti -tutkimuksessa tunnistettiin neljä erilaista elämäntyyliäryhmää, joilla on vaihtelevia toivomuksia asunnon sisä- ja ulkotilojen sekä lähiympäristön suhteen. Koska käyttäjäryhmiä on erilaisia, tarjolla tulisi olla erikokoisia vaihtoehtoja erilaisissa sijainneissa.

Tiivistä townhouse-rakentamista suunniteltaessa tulee elämäntyyliäryhmiä yhdistävänä piirteenä suomalaisessa kontekstissa kiinnittää erityishuomiota asunnon yksityisyyden varmistamiseen.¹⁶ Varsinkin ensimmäisen kerroksen asuintilojen suojaaminen katseelta on olennaista townhouse-suunnittelussa, jolloin asunnon ja kadun välissä ei tyypillisesti ole suurta erottavaa puolijulkista vyöhykettä kuten etupihaa. Ensimmäiseen kerrokseen voidaan harkita esimerkiksi työtilan tai jopa liiketilan kaltaisia vähemmän yksityisyyttä kaipaavia tiloja, mutta esimerkiksi Uusi suomalainen unelmakoti -tutkimuksen vastaajista vain pieni osa oli kiinnostuneita erillisestä työtilasta.

Mikäli townhouse rakennetaan omalle tontilleen, asukkaalla on mahdollisuus oman asuntonsa yksilöllistämiseen. Myös tämä todettiin

¹⁵ Tervo ym., 2016.

¹⁶ Tervo ym., 2016, s. 58.

suomalaisen omakotiasujan merkittäväksi toiveeksi. Omaa ympäristöä yksilöimällä on mahdollisuus lisätä kodintunnetta, sillä asunto koetaan oman identiteetin luomisen paikaksi, jossa asukkaalla on mahdollisuus tehdä omia päätöksiä.¹⁷ Jos townhouse toteutetaan yhtiömuotoisena, on syytä kehittää uusia toimintatapoja yksilöllisyyden mahdollistamiseksi.

Townhouse-typologiaa kohtaan on ollut kiinnostusta erityisesti Helsingissä, jossa asuntokanta on pienenasuntovaltaista. Lapsiperheiden osuus asuntokunnista onkin vain 18 %. Asuntokannan koko on myös ympäröiviin kuntiin verrattuna huomattavasti pienempi. Jotta asuntokanta kehittyisi tasapainoiseksi, on pidettävä huolta alueellisesti monipuolisesta huoneistotyyppijakaumasta ja riittävästä perheasuntotuotannosta. Pientalorakentaminen onkin keskeinen osa Helsingin perheasuntojen tarjonnasta. Tiiviin pientalorakentamisen ulottaminen hyvän palvelutason alueille luo edellytyksiä alueellisesti tasapainoiselle huoneistotyyppijakaumalle ja lapsiperheiden pysymiselle Helsingissä.¹⁸ Townhouse-asuntojen kysynnän on tutkittu muodostuvan Helsingissä nimenomaan lapsiperheiden asuintilan kasvavasta tarpeesta sekä omakotiasumisen ihanteesta.¹⁹

Kehittämällä eurooppalaisia esimerkkejä pienempiä townhouse-tyyppejä voidaan markkinoille saada kohtuuhintaisia townhouse-asuntoja.²⁰

¹⁷ Tervo ym., 2016, s. 59.

¹⁸ Jalkanen ym., 2012, s. 11.

Kohtuuhintaisten asuntojen suunnittelussa huomio kannattaa kiinnittää townhousen kerroslukuun sekä mahdollisuuteen erottaa townhouse kahdeksi erilliseksi asunnoksi, jolloin asunto myös muuntautuu erilaisiin elämänvaiheisiin luontevammin.

Kuva 4. Elding Oscarson, Landskrona, Ruotsi, 2009. Townhousessa pieni puutarha erottaa ruokailu- ja työtilan toisistaan. Kohde esitely sivulla 38.

¹⁹ Jalkanen ym., 2012, s. 13

²⁰ Jalkanen ym., 2012, s. 12.

PIHAN MERKITYS JA LAATUTEKIJÄT

Townhouse-ulkotilan suunnitteluun pätevät yleiset pihan suunnittelua ohjaavat periaatteet. Pihan suunnittelua ohjaa erityisesti sen koko. Yleisperiaatteena voidaan pitää, että mitä pienempi piha, sitä rakennetumpi sen tulisi olla. Suuri piha voi taas olla luonnonmukaisempi. Urbaaneilla alueilla pihan suunnittelun merkitys korostuu erityisesti, kun pihalla on useita käyttäjiä. Esikaupunkimaisilla alueilla asunnon piha voi liittyä suoraan luontoon.²¹ Townhouse-asuntoon liittyvä piha on tyypillisesti pieni ja siksi rakennettu piha on perusteltu ratkaisu. Pienen pihan suunnittelussa sen intimitetin tärkeys korostuu.

Laadukkaan asuntokohtaisen ulkotilan kriteereinä voidaan pitää vähäeleisyyttä, yksinkertaisuutta, tilan eheyttä ja yhtenäisyyttä sekä toiminnan joustavuutta. Ulkotila muodostuu myös toiminnallisesti sekä tilallisesti jatkeeksi sisätiloille. Ajoneuvoliikenteen erottaminen pihasta on tärkeää erityisesti turvallisuuden näkökulmasta. Ulkona oleskelun kannalta tilan on mahdollisuuksien mukaan oltava suojattu sateelta, tuulelta sekä katseilta. Pihan suunnittelussa olennaisia peruslähtökohtia ovat myös ilmansuunnat, auringon valo ja näkymät.²²

²¹ Jalkanen ym., 2017

²² RT 93-10961, 2009

Kuva 5. Äppelträdgården, White Arkitekter, Göteborg, Ruotsi, 2011. Rakennuksen takapihan puoleinen julkisivu avautuu varastojen rajaamina terasseina ja väljinä patioina. Kohde esitelty sivulla 29.

Townhouse-tontti on tyypillisesti pitkä ja kapea, jolloin valtaosa siitä jää rakennuksen alle. Jäljelle jäävä piha on tiiviissä kaupunkirakenteessa syytä käyttää tehokkaasti. Pihatontakin asuntoa voidaan pitää mahdollisena, mutta tällöin on syytä suunnitella asuntoon esimerkiksi kattoterassi.²³

²³ Muntola, 2012

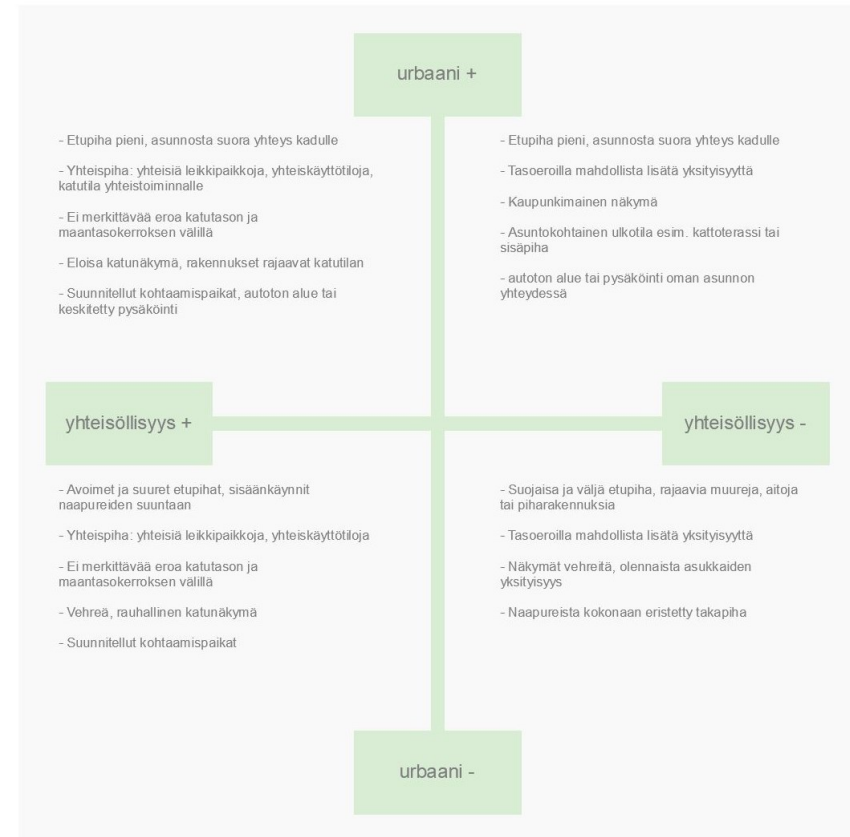
Monipuolisen ulko-oleskelun mahdollistavat yksityiset ulkotilat ovat tärkeä townhouse-asumisen ominaisuus, mutta myös etupihalla on olennainen rooli asunnon yksityisyyden ja kaupunkitilan luonteen näkökulmasta.

Kun ulkotila ei ympäröi koko rakennusta, on syytä pohtia, mihin sisätilaan se liittyy. Aalto-yliopiston Uusi suomalainen unelmakoti -tutkimuksessa townhouse-asumisesta kiinnostuneista vastaajista 62 % piti yhteyttä olohuoneesta pihalle tai parvekkeelle kaikkein tärkeimpänä. Toiseksi tärkeimpänä vastaajat pitivät yhteyttä keittiöstä, ruokailutilasta tai saunasta ulkotiloihin. Saunan kohdalla olennaista on huomioida vilvoittelijoiden yksityisyys.²⁴

Yksityisten ulkotilojen, mahdollisen yhteispihan ja etupihojen luonteeseen vaikuttaa suunnittelupaikka ja -alue. Tätä voidaan tarkastella suhteessa urbaaniuteen ja yhteisöllisyyteen. Kuvassa 6 on kuvattu Uusi suomalainen unelmakoti -tutkimuksen mukaisesti etu- ja takapihojen piirteitä suhteessa urbaaniuteen ja yhteisöllisyyteen.

Urbaaniuden ja yhteisöllisyyden lisääntyessä ulkotilojen luonne muuttuu yksityisyyttä lisäävistä piha-alueista yhteisöllisyyttä tukeviin kohtaamispaikkoihin. Yhteisöllisyyden ja urbaaniuden vähentyessä taas korostuvat asuinympäristön vehreyttä ja yksityisyyttä lisäävät suunnitteluratkaisut.

²⁴ Huttunen ym. 2015

Kuva 6. Kaaviossa eritelty asumisen piirteitä ulkotilan suhteen urbaaniuden ja yhteisöllisyyden mukaan. Kaavion muokannut Kotina suomalainen townhouse-tutkimuksessa esitetyn kaavion pohjalta Lilja Kunnas.

TOWNHOUSE-KORTTELI

Tyypillisesti kapea ja suorakaiteen muotoinen townhouse on yksinkertainen lähtökohta massoittelussa, joka mahdollistaa monimuotoisen kaupunkiympäristön suunnittelemisen. Siivumaisista rakennusmassoista on helppo toistamalla ja varioimalla muodostaa monenlaisia kortteleita.²⁵ Enimmäiskokona korttelille tai yhtiölle pidetään yhteisöllisyyden muodostumisen näkökulmasta 16-30 asuntoa. Toteutuksen näkökulmastaärkevimpänä pidetään 4-5 tontin taloryhmiä.²⁶ Taloryhmät voivat muodostaa yhdessä suurempia kokonaisuuksia. Tiiviissä rakentamisessa rakennus- ja liikennesuunnittelu nivoutuvat olennaisesti yhteen, erityisesti tarkasteltaessa yksityisen, julkisen ja puolijulkisen tilan suhdetta. Korttelin keskellä sijaitsevalla pihakadulla tai pihapiirillä on suuri sosiaalinen ja kaupunkikuvallinen merkitys.

Talopaletti-²⁷ ja Uusi suomalainen unelmakoti -tutkimuksissa²⁸ townhouse-ketjuja, niiden pihaja sekä pysäköintitapoja analysoitiin korttelimallien avulla. Mallit perustuivat joko olemassa oleviin kohteisiin (*Talopaletti*) tai tutkimukseen osallistujien laatimiin esimerkkisuunnitelmiin (*Uusi suomalainen unelmakoti*). Seuraavassa kappaleessa tarkastellaan näiden korttelimallien pohjalta tehtyjä sovelluksia.

²⁵ Hedman ym., 2016

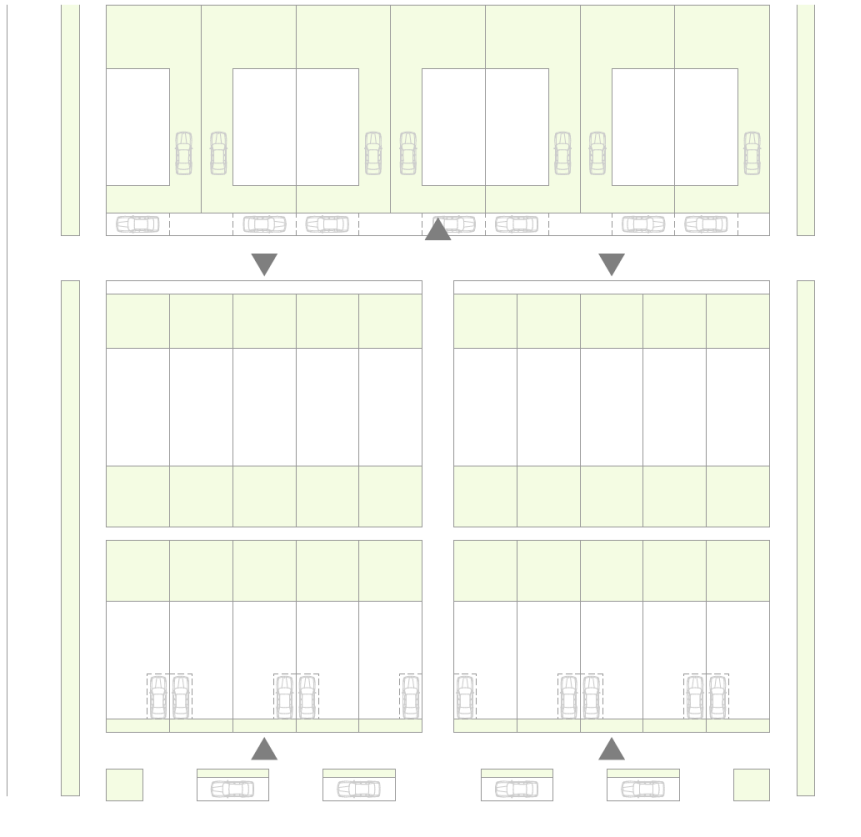
²⁶ Jalkanen ym., 2012

Pihakatu- ja yhteispihamallien avulla voidaan tutkia pihojen sijoittumista, kokoa, suuntausta ja suhdetta kaupunkikuvaan erilaisissa korttelirakenteissa. Samalla voidaan tarkastella pysäköinnin järjestämistä sekä sisäänkäyntien sijoittumista. Korttelimallien avulla ratkaisuja voidaan tarkastella myös suhteessa urbaaniuteen sekä yhteisöllisyyteen edellisessä kappaleessa esitetyn kaavion mukaisesti. Kuvassa 8 on esitetty pihakatumalli, jossa townhouse-asuntoja on sijoitettu kahden kadun varrelle eri tavoin. Korttelimallissa urbaanius vähenee alapuolella olevan kadun suunnasta kohti ylhäällä olevia townhouse-paritaloja. Pysäköinnin ja asuntojen pihojen sijoittuminen heijastelee tätä.

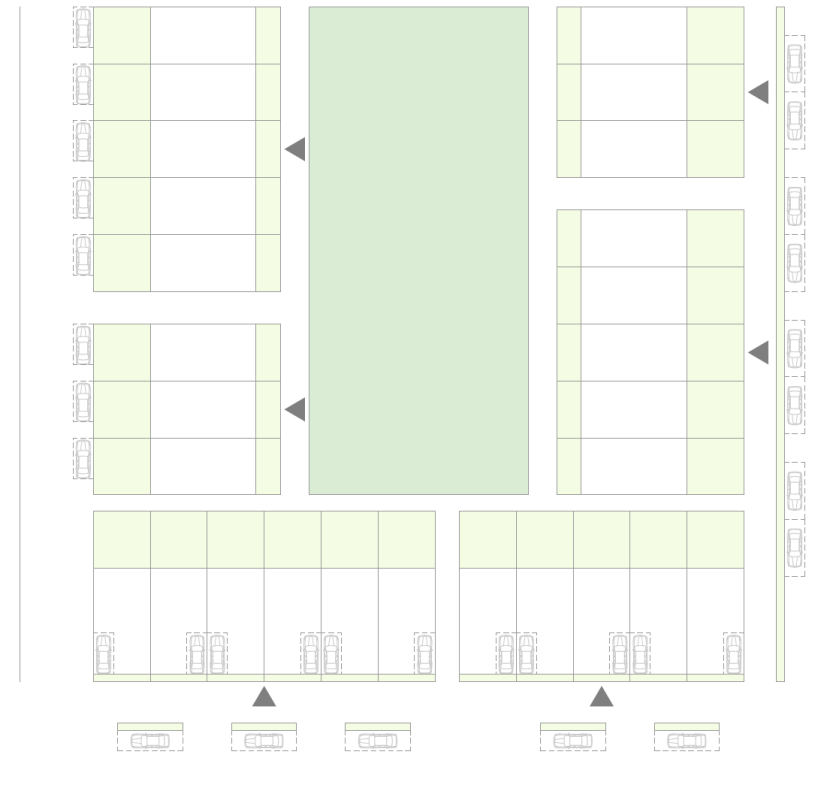
Kuvassa 9 taas puoliavoin kortteli kiertyy väljästi yhteispihan ympärille. Yhteisillä piha-alueilla on mahdollista saavuttaa väljä, monikäyttöinen ja riittävän rajattu piha. Tila muodostuu luonteeltaan puolijulkiseksi tai puoliyksityiseksi, jolloin se voi toimia oman asuntokohtaisen pihan jatkeena luontevasti. Yhteispiha voi olla korttelin asukkaiden kohtaamispaikka esimerkiksi leikkipiha, sen yhteyteen voidaan sijoittaa mahdollinen yhteiskäyttörakennus tai vaikkapa mahdollisuuksia kuntoiluun tai pienviljelyyn. Suurehko yhteispiha tarjoaa puitteet myös luonnon kokemiseen ja vehreitä näkymiä asuntoihin. Umpikorttelimaisessa kaupunkirakenteessa yhteispiha rajautuu selkeästi, mutta väljemässä se voi jäädä hyvinkin avoimeksi.

²⁷ Hedman ym., 2016

²⁸ Huttunen ym., 2015

Kuva 7. Kaavio pihakadun ja asuntojen suhteesta. Kaavion muokannut Uusi suomalainen unelmakoti- tutkimuksessa esitetyn kaavion pohjalta Lilja Kunnas.

Kuva 8. Kaavio yhteispuhan ja asuntojen suhteesta. Kaavion muokannut Uusi suomalainen unelmakoti- tutkimuksessa esitetyn kaavion pohjalta Lilja Kunnas.

Kuva 9. Arabian ateljeeasunnot, Jaakob Solla, Helsinki, 2007. Puurakenteiset rakennukset kiertyvät väljästi yhteispihan ympärille.

Kuva 10. Nieuw Leyden, MVRDV, Leiden, Alankomaat, 2013. Asunnot avautuvat suoraan pihakadulle, jonka ilmettä pehmentävät istutukset.

ASUNTOKOHTAISET ULKOTILAT

Townhouse-asuntoon liittyy lähtökohtaisesti asunnon katutilaan yhdistävä etupiha sekä yksityinen oleskelupiha. Näillä ulkotiloilla on vahvasti eriytyneet roolit rakennuksen arkkitehtuurin sekä asumisen kannalta.

ETUPIHA

Etupihalla on olennainen merkitys pihakatu- tai yhteispihakorttelin luonteen muodostamisessa. Sen koko, sijoittuminen, käyttötarkoitus ja muut ominaisuuden vaihtelevat sen mukaan, onko kortteli esikaupunkimainen vai tiivis ja urbaani.

Myös townhouse-rakentamiselle tyypillisen yhtenäisen katuseinämän kannalta etupihalla on olennainen rooli arkkitehtuurissa. Etupihan rooli on toimia välittävänä vyöhykkeenä yksityisen asuintilan ja julkisen tai puolijulkisen katutilan välillä. Asukkaalle etupiha on mahdollisuus tuoda esiin yksilöllisyyttä, sillä se toimii ikään kuin käyntikorttina.²⁹

Käytännössä etupiha voi toimia esimerkiksi lumenkasauspaikkana ja polkupyörien säilytyspaikkana. Etupiha lisää myös liikenneturvallisuutta

²⁹ Hedman ym., 2016

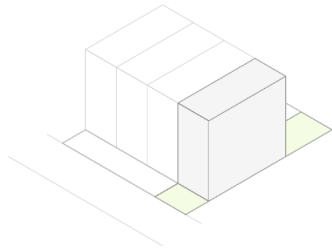
³⁰ Hedman ym., 2016

vilkaassa katutilassa. Yksityisyyden säilyttämiseksi tiiviissä rakentamisessa rakennuksen maantasokerroksen ja katutason välille voidaan luoda tasoeroja. Etupihan tulisi olla rajattu esimerkiksi reunakivellä, muurilla tai muulla rakenteella niin, että se erottuu selkeästi katutilasta. Pelkkä yksinkertainen nurmikenttä vaatii etupihalta kokoa; pienemmän etupihan on hyvä olla suunniteltu ja istutettu.

YKSITYINEN PIHA

Erillinen asuntokohtainen ulkotila tarjoaa puitteet esimerkiksi leikkimiseen, ruokailuun, kuntoiluun, puutarhanhoitoon ja muuhun ulko-oleskeluun. Asuntokohtaisen yksityisen ulkotilan tyyppi vaikuttaa koko rakennuksen suunnitteluun merkittävästi. Tässä kappaleessa esitellään kuusi tapaa suunnitella townhousen yksityinen ulkotila. Jokaisella ratkaisumallilla on omat soveltuvuutensa sekä ominaisuutensa. Kaaviot muokannut Lilja Kunnas Talopaletti³⁰ - ja Mahdollisuuksien townhouse³¹ - julkaisuissa esitettyjen kaavioiden pohjalta.

³¹ Muntola, 2012

Kuva 12. Kaaviossa townhouse-asunto, jossa on sekä etu- ja takapiha.

ETU- JA TAKAPIHA

Asunnossa on kaksi pihaa, joista toinen on puolijulkinen tai puoliyksityinen etupiha ja toinen yksityinen takapiha. Piholla on toisistaan selkeästi erottuvat luonteet ja käyttötarkoitukset.³² Etupihaa voidaan jäsenellä edellisissä kappaleissa mainituin tavoin.

Etupihasta muodostuu tärkeä asunnon ja katutilan suhteen määrittäjä. Väljät etu- ja takapiha toimivat luontevasti esikaupunkimaisella alueella, jolloin myös townhouse- ja rivitalotyyppologioiden raja hämärtyy. Ratkaisua on sovellettu jäljempänä esitellyssä referenssissä FAB house (sivu 44.)

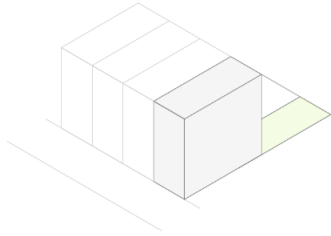
Ratkaisu ei välttämättä muodostu kiinteäksi osaksi sisätilojen suunnittelua ja rakennuksen kokonaisarkkitehtuuria. Ulko- ja sisätilan välinen yhteys jää myös helposti ohueksi. Kadun ja sisäänkäynnin välinen etäisyys kuitenkin tukee ensimmäisen kerroksen tilojen yksityisyyttä.

³² Muntola, 2012, s. 15.

Takapihan suunnittelussa erityishuomiota kannattaa kiinnittää pihan yksityisyyteen sekä valoisuuteen, jotta tilasta muodostuu toiminnallinen osa asuntoa. Myös pihojen rajaaminen toisistaan on tässä ratkaisumallissa olennainen kysymys. Alla olevassa kuvassa näkyy jäljempänä esiteltävän referenssikohteen Violanpuiston townhousejen takapiha. Kaksi lyhyttä kolmen asunnon townhouse-massaa jakavat kumpikin yhteiset terassit ja yhteisen pihan. Ratkaisu vaatii asukkailta halukkuutta erittäin yhteisölliseen asumiseen.

Kuva 13. Violanpuiston townhouset, Snellman & Ahlman, Helsinki, 2010. Takapiha ei rajaudu selkeästi vaan jatkuu kohti puistoa.

Kuva 14. Kaaviossa townhouse-asunto, jonka piha jää kokonaan asunnon taakse.

PITKÄ JA KAPEA TAKAPIHA

Asunto kiinnittyy toiselta puoleltaan katuun jättäen tilaa takapihalle. Koska takapiha jää suuremmaksi, se on valoisampi ja se voidaan jättää luonnontilaisemmaksi. Suuri piha mahdollistaa myös monipuolisemmat toiminnot. Kadun puolella ensimmäisen kerroksen tiloilla on kuitenkin vain vähän yksityisyyttä.

Mahdollinen ratkaisu yksityisen tilan rajaamiseen on tasoeron muodostaminen julkisen katutilan ja yksityisen asuintilan välille. Tämä aiheuttaa esteettömyyden suhteen haasteita.³³

Erittäin pitkä takapiha on haastava myös takapihan yksityisyyden näkökulmasta. Pihan rajaaminen vaatii esimerkiksi sen aitaamista. Pitkä ja kapea takapiha soveltuu tilanteisiin, joissa esimerkiksi suunnitellaan täydennysrakentamista epätyypillisen kapealle ja pitkälle tontille.

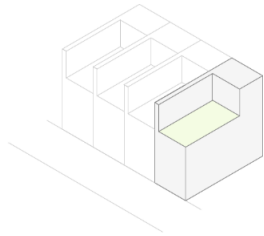
³³ Muntola, 2012, s. 17.

Uudisrakentamisessa townhouse-ketjun ulkotilana ratkaisu ei lähtökohtaisesti ole tarkoituksenmukainen.

Ratkaisumallia voidaan kuitenkin soveltaa esimerkiksi referenssikohde House VP-VA:n tavoin, jossa rakennusmassaa on viistetty niin, että näkymiä avautuu myös muualle kuin suoraan eteenpäin.

Kuva 15. House VP-VA:ssa rakennuksella on erittäin syvä ja kapea tontti.

Kuva 16. Kaaviossa townhouse-asunto, jolla on suuri ja syvä kattoterassi.

KATTOTERASSI

Kattoterassi mahdollistaa ulko-oleskelun erityisen tiiviissä kaupunkirakenteessa, jossa pihaa ei voida rajata kummallekaan puolelle asuntoa. Laaja kattoterassi voi mahdollistaa samat toiminnot kuin pihakin, sekä luoda näkymiä ja lisätä sisätilojen yksityisyyttä. Kattoterassin yhteyteen voidaan sijoittaa esimerkiksi viherhuone.³⁴

Useissa townhouse-pihoja käsittelevissä julkaisuissa kattoterassia käsitellään toissijaisena ratkaisuna tilanteessa, jossa erilaiset etu- ja takapihavariaatiot eivät ole mahdollisia. Kattoterassia kannattaa kuitenkin suunnitteluratkaisuna tutkia myös tilanteessa, jossa on mahdollista yhdistää asuntoon myös etu- tai takapiha. Ratkaisu mahdollistaa yksityisen, aurinkoisen ulkotilan, jolla on maantasolla sijaitsevaa pihaa pidempiä näkymiä.

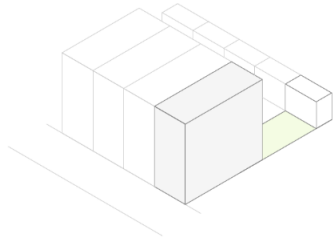
Kattoterassi koko kattopinnan peittävänä tai vain pienen osan siitä hyödyntävänä voi myös täydentää muita asunnon ulkotiloja. Esimerkiksi

³⁴ Muntola, 2012, s. 15-16.

sivulla 28 esitellyssä referenssissä BIGyard on hyödynnetty kattoterassiratkaisua muiden asunnon ulkotilojen lisänä. Jäljempänä esiteltävistä kohteista esimerkiksi Elding Oscasonin suunnittelemassa townhousessa kattoterassi yhdistyy epätyypillisesti kylpyhuoneeseen. Kattoterassin suunnittelu on maantasolla sijaitsevia pihavariaatioita kiinteämpi osa rakennussuunnittelua. Jos kattoterassi peittää koko katon, katolle nouseminen muodostaa tärkeän suunnittelukysymyksen.

Kuva 17. BIGyard:ssa kattoterassi peittää koko katon jakautuen kahteen tasoon.

Kuva 18. Kaaviossa townhouse-asunto, jonka piha rajautuu takaa erillisellä rakennusmassalla.

RAJATTU TAKAPIHA

Tässä ratkaisumallissa piha on rajattu esimerkiksi varastolla, autotallilla, työskentelytilalla, verstaalla tai saunalla. Näin piha muodostuu yksityisemmäksi ja intiimimmäksi.³⁵

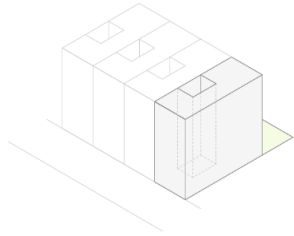
Kun takapiha rajataan matalalla, erillisellä tilalla, pihan on yhä mahdollista saada reilusti valoa. Tällaista pihaa voidaan käsitellä vähemmän rajattuja, vähemmän yksityisiä pihoja luontevammin sisätilan jatkeena. Referenssissä Townhouse Landskronassa (sivu 39) on sovellettu tätä suunnitteluratkaisua niin, että jo valmiiksi palomuurien väliin jäävä piha erotetaan tontin takaosan ohitse kulkevasta kujasta erillisellä työtilalla.

Kokonaisten townhouse-ketjun suunnittelussa pihojen rajaaminen toisistaan nousee jälleen olennaiseksi kysymykseksi. Myös asunnon ensimmäisen kerroksen näkymien muodostuminen nousee haasteeksi.

³⁵ Muntola, 2012, s. 15.

Kuva 19. Elding Oscarson, Landskrona, Ruotsi, 2009. Tässä kohteessa on pieni, rajattu piha.

Kuva 20. Kaaviossa townhouse-asunto, jonka sisään on puhkottu valokuilu.

VALOKUIILU

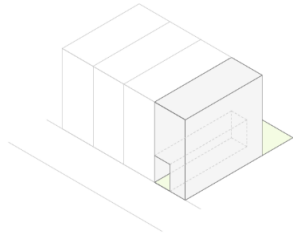
Valokuilu tai sisäpiha mahdollistaa sisätilojen avautumisen yksityiseen ulkotilaan ja siten useampaan suuntaan kuin vain päädyistään avautuvissa massoissa. Pieni sisäpiha muodostaa sisätiloille pienen näkymän ja tuo valoa sisätiloihin, mutta ei niinkään toimi käyttötilana ulko-oleskelussa. Varsinkin pieni valokuilu vaatii esimerkiksi istutuksia ollakseen miellyttävä.

Myös tämä ratkaisu liittyy tiiviisti rakennussuunnitteluun. Suunnittelussa haasteita ovat esimerkiksi valokuiluun avautuvien tilojen näkymien suuntaaminen ja suljetun sisäpihan veden- ja lumenpoisto. Valokuilua ratkaisuna voidaan hyödyntää erittäin syvärunkoisen townhouse-asunnon suunnittelussa, kuten esimerkiksi referenssissä The Ryde (sivulla x.) Ratkaisu mahdollistaa sisä- ja ulkotilan välisen rajan hämärtämisen kiinnostavalla tavalla.

Valokuilu voidaan myös yhdistää esimerkiksi läpimenevään pihaan, kuten esimerkissä Äppelträdgården on tehty.

Kuva 21. Äppelträdgården, White Arkitekter, Göteborg, Ruotsi, 2011. Sisäpiha on hillitty, yksinkertainen ja valoisa.

Kuva 22. Kaaviossa townhouse-asunto, jonka läpi kulkee piha rajaten ensimmäisen kerroksen tilat kapeiksi.

LÄPIMENEVÄ PIHA

Ensimmäisen kerroksen läpi muodostuu yhteys etu- ja takapihan välille. Tällöin asunnon keskellä olevat tilat voivat avautua useampaan suuntaan ja pihan käyttömahdollisuudet monipuolistuvat. Läpimenevän pihan yhteyteen voidaan sijoittaa myös asuntokohtainen pysäköinti.³⁶

Läpimenevän pihan suunnittelun myötä kapearunkoisen townhousen sisääntulokerroksen tilat kapenevat entisestään. Ratkaisu soveltuu siis heikosti erittäin kapearunkoiseen townhouseeseen. Seuraavassa kappaleessa esiteltävässä referenssissä Äppelträdgården rakennus voidaan hahmottaa valokuilun ja läpimenevän pihan yhdistelmäksi, sillä sisäpiha kulkee rakennuksen lävitse yhdistyen sen keskellä valokuiluun.

³⁶ Muntola, 2012, s. 13, 15.

REFERENSSIT JA ANALYYSI

Tässä osiossa esitellään kymmenen pihan suunnitteluratkaisujen ja sisä- ja ulkotilojen yhteyden kannalta mielenkiintoista kohdetta. Niiden kautta voidaan tarkastella laajemmin erilaisten ratkaisujen soveltuvuutta, vahvuuksia ja mahdollisia heikkouksia erilaisissa konteksteissa jo toteutuneissa hankkeissa. Kohteita analysoidaan edellä käsiteltyjen ulkotilojen jäsentelyjen suhteen.

ÄPPELTRÄDGÅRDEN

SUUNNITTELIJA: White Arkitekter
SIJAINTI: Göteborg, Ruotsi
VALMISTUMISVUOSI: 2011

White Arkitekterin suunnittelemana Äppelträdgårdenin alueella Göteborgissa sijaitsevien townhouse-asuntojen rakennusmassa muodostuu U-pohjaratkaisusta, joka rajaa asunnon sisään yksityisen sisäänkäyntipihan autokatoksen taakse. Sisäpiha tuo valoa rungon sisään. Monimuotoinen rakennusmassa mahdollistaa tilojen avautumisen useampaan ilmansuuntaan. Asunto ei ole townhouseksi erityisen syvärunkoinen.

Kohde suunniteltiin vastapainoksi Göteborgin Frölundassa yleistyneelle korkealle rakentamiselle monipuolisemman asuntotarjonnan lisäämiseksi erityisesti lapsiperheille. Myös omaleimaisen identiteetin kehittäminen alueelle, jolla ei ennestään ollut merkittäviä identiteettitekijöitä, leimasi projektia.³⁷ Äppelträdgården muodostuu 75 asunnon muodostamista kortteleista, jotka ryhmittyvät kapeiden pihakatuja varsille.

³⁷ White Architecter

Kuva 23. Äppelträdgården, White Arkitekter, Göteborg, Ruotsi, 2011. Rakennukset sijoittuvat kirjavan kaupunkirakenteen yhteyteen.

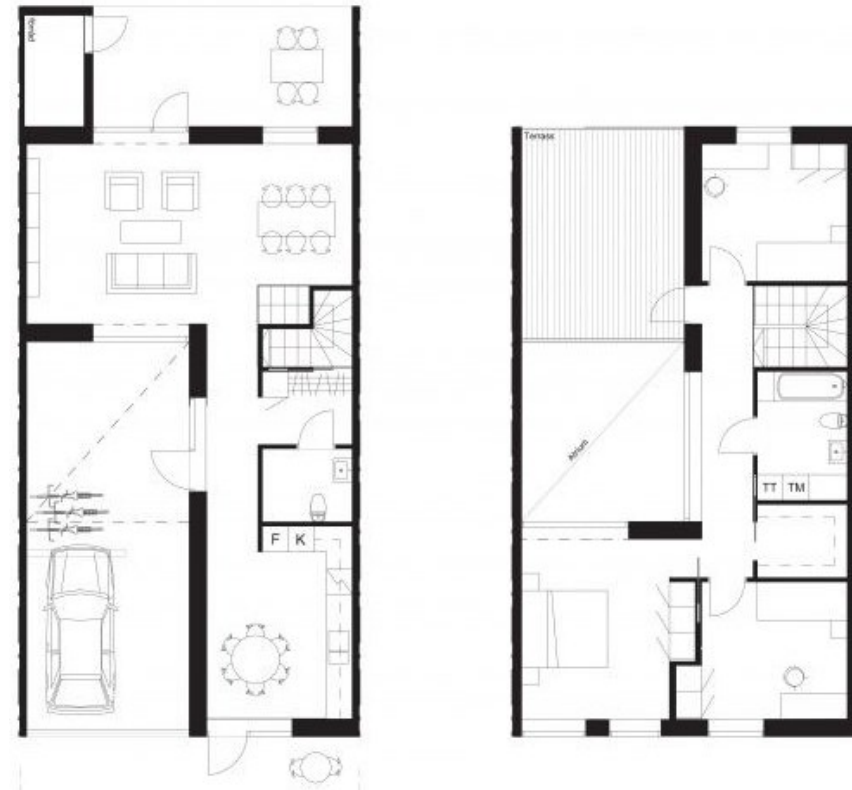
Korttelit sijoittuvat kaupunkirakenteessa erittäin väljästi sijoitettujen korkeiden pistetalojen ja suuren koulukeskuksen laidalle puistoalueen läheisyyteen. Alueelle tyypillinen väljä sijoittelu toistuu myös Äppelträdgårdenin kokonaisuudessa.

Pohjakerroksen tilat kiertyvät sisäänkäyntipihan ympärille. Ratkaisu mahdollistaa veden- ja lumenpoiston. Asunnossa on hyödynnetty monipuolisesti erilaisia ratkaisuja ulkotilayhteyden luomiseksi. Ylemmän

kerroksen terassi, sisäpiha ja takapihan terassi palvelevat kaikki omia tarkoituksiaan.

Sisäpiha voidaan määritellä läpimenevän pihan ja valokuilun yhdistelmäksi. Sisäpiha on rakennuksen muodon ansiosta valoisa ja lisää sisätilojen tilantuntua. Tilan käyttö autopaikkana kuitenkin määrittää sisäpihaa: auton rooli rakennuksen julkisivussa on voimakas ja kulku asuntoon tapahtuu auton ohitse. Kuvassa 24 asunnon pohjapiirustuksissa erottuu rakennuksen keskelle muodostuva valokuilu, joka mahdollistaa tilojen avautumisen useaan eri suuntaan. Esimerkiksi olohuoneen avautuminen kahteen eri suuntaan on townhouse-asunnolle harvinainen ja positiivinen piirre.

Pysäköinnin sijoittaminen rakennusmassan sisään mahdollistaa kuitenkin urbaanimman kaupunkirakenteen: korttelien yhteydessä ei ole erillisiä pysäköintikenttiä. Toisaalta pihakadun toimiminen ajoreittinä vähentää sen käyttömahdollisuuksia ulko-oleskelussa. Myös sisäänkäynti jää syrjään autopaikan taakse.

Kuva 24. Äppelträdgården, White Arkitekter, Göteborg, Ruotsi, 2011. Asunnon pohjapiirustuksista havaitaan asunnon ulkotilojen sijoittuminen.

HALLEN BAD QUARTIER

SUUNNITTELIJA: Uta Architekten Und Stadtplaner
SIJAINTI: Kirchheim Unter Teck, Saksa
VALMISTUMISVUOSI: 2019

Saksan Kirchheim Unter Teckin kaupungissa sijaitsevassa 17 townhousen ja 28 kerrostaloasunnon korttelissa sekoittuvat erilaiset asuntotyypit. Korttelin keskeltä asuinkekkon lävitse kulkeva pihakatu on korttelin keskeinen tilallinen elementti. Kohteen suunnittelussa keskeisenä näkökulmana oli myös ympäristöystävällisyys sekä kiertotalous.³⁸

Kaksi erikokoista townhouse-asuntotyyppiä ja kaksi matalaa kerrostaloa rajaavat väliinsä yhteisen pihakadun. Pihakatu keskeisenä tilaelementtinä luo selkeän puolijulkisen tilan, johon asunnot avautuvat reilusti. Pihakatu mahdollistaa myös vapaan ulko-oleskelun, mutta ei välttämättä riitä muiden ulkotilojen korvaajaksi.

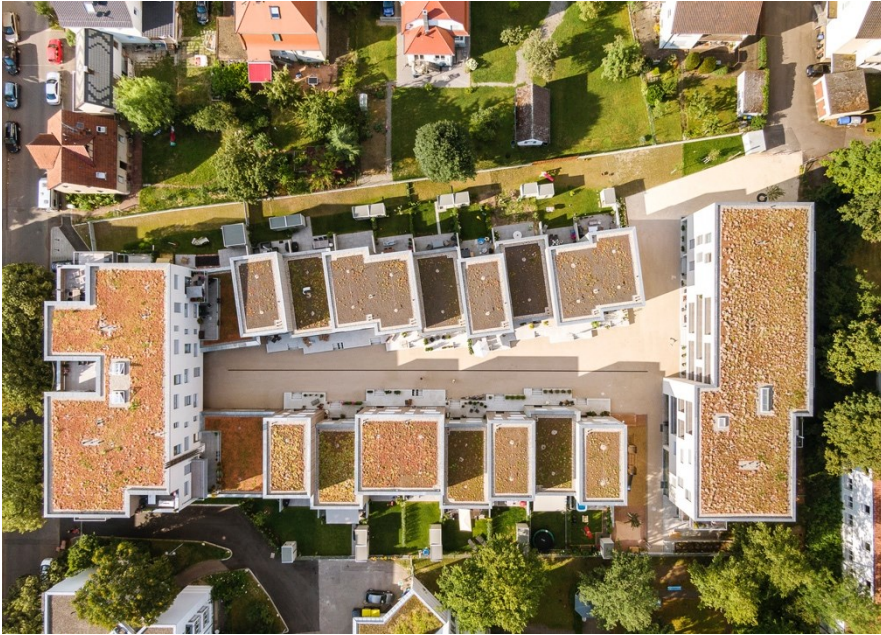
Asunnoilla on pihakadulle sijoittuvat patiot, jotka hieman erottavat niiden sisäänkäyntejä puolijulkisesta pihakadusta. Tasoero sekä pation luoma etäisyys luo kohtalaista yksityisyyttä ensimmäisen kerroksen asuintiloihin. Pihakatu on riittävän leveä, jotta sen suuntaan on voitu avata suuria

ikkunoita. Asuntojen epäsäännöllinen sijoittelu muodostaa kiinnostavia nurkkauksia. Jokaisella asunnolla on myös oma, rajattu terassillinen takapiha, joka on kuitenkin varjoisa. Tällaisessa korttelissa väistämättä toisen puolen asunnot jäävät pihojen kannalta heikommiksi, ellei asuntoja ja niiden pihoja varioida enemmän.

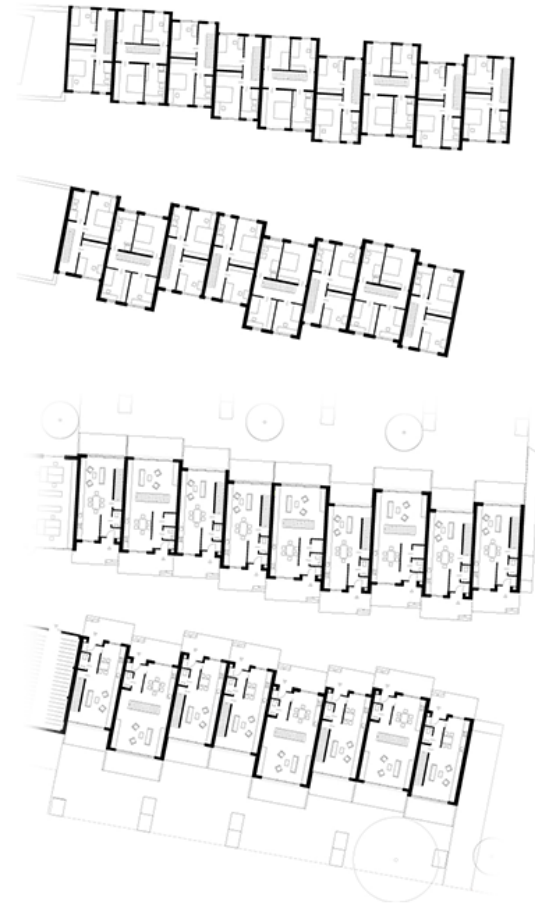

Kuva 25. Hallen bad Quartier, Uta, Kirchheim Unter Teck, Saksa, 2019. Rakennukset rajaavat suojaisen sisäpihan. Selkeät muodot ja materiaalit tekevät pihan tunnelmasta askeettisen, mutta kuitenkin lämpimän ja turvallisen.

³⁸ UTA - Architekten und Stadtplaner

Kuva 25. Hallen bad Quartier, Uta, Kirchheim Unter Teck, Saksa, 2019. Ilmakuva osoittaa rakennusten sijoittelun sekä pihojen muodostumisen kahden kerrostalon väliin.

Kuva 26. Hallen bad Quartier, Uta, Kirchheim Unter Teck, Saksa, 2019. Asunnot sijoittuvat toisiinsa nähden lomittain.

BIGYARD

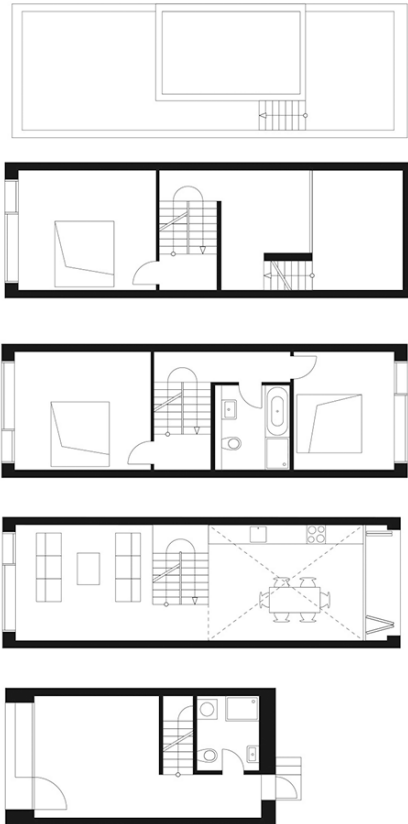
SUUNNITTELIJA: Zanderroth Architekten
SIJAINTI: Berliini, Saksa
VALMISTUMISVUOSI: 2010
PIHAN TYYPI:

Korttelissa yhdistyy edellisen referenssin tavoin useita toisistaan eroavia asuntotyyppologioita. Katuun rajautuva nelikerroksinen townhouse muodostuu 23 asunnosta, jotka avautuvat kapean terassin kautta vehreälle sisäpihalle. Terassi muodostaa välittävän vyöhykkeen yksityisen ja puoliyksityisen tilan välille. Sisäpiha on rakennettu kansipihalle, jonka alle pysäköinti sijoittuu. Jokaiseen asuntoon liittyy kaksitasoinen kattoterassi. Kaksitasoisuus mahdollistaa kattoterassin monipuolisemman käytön: matalampi, yksityisempi puoli, jonne sisätilat avautuvat, jää asuntoja rajaavien muurien väliin, kun taas toinen, aurinkoisempi puoli avaa näkymät kaupunkiin.

Tässä kohteessa on hyvin samankaltainen korttelirakenne kuin edellisessäkin kohteessa, mutta korttelin keskelle jäävän yhteisen ulkotilan luonne on erilainen. Sisäpiha tuo vilkkaan kaupungin keskelle vihreän keitaan. Townhouse-asunnot sijoittuvat vain toiselle puolelle korttelia.

Kuva 27. BIGyard, Zanderroth Architekten, Berliini, Saksa, 2010. Kattoterassit avautuvat kaupungin ylle.

Kuva 28. BIGyard, Zanderroth Architekten, Berliini, Saksa, 2010.
Viisikerroksisen asunnon pohjapiirustukset.

Kuvassa 28 esitetty ensimmäinen kerros avautuu suoraan yhteispihalle. Asuntoon liittyy kapea, yksityisyyttä lisäävä terassi. Ruokailutilan voi kuitenkin avata täysin kohti pihaa. Ensimmäisestä kerroksesta on kulku kadulle ja yhteispihan alla sijaitsevaan rakenteelliseen pysäköintiin. Yksityisyys kadun puolelle on siis hyvin turvattu. Ratkaisu perustuu asunnon monikerroksisuuteen, mikä aiheuttaa haasteita esteettömyyden suhteen.

Eri ulkotilat muodostavat kuitenkin tasapainoisen kokonaisuuden, jossa jokaisella ulkotilalla on oma luonteensa. Ulkotiloilla ja niihin liittyvillä sisätiloilla on luonteva ja tarkoituksenmukainen yhteys.

Kuva 29. BIGyard, Zanderroth Architekten, Berliini, Saksa, 2010.
Yhteispiha on vihreä ja rennon rönsyilevä.

THE RYDE

SUUNNITTELIJA: Phippen, Randall, Parkes
SIJAINTI: Hatfield, Iso-Britannia
VALMISTUMISVUOSI: 1966

The Ryde-kadun varteen 60-luvulla rakennetut 28 asuntoa sijoittuvat erittäin pitkien, tonttia halkovien muurien väliin. Asunnot muodostuvat yhdestä tai kahdesta Z-massasta.³⁹ Asunnoista on useita, eri kokoisia variaatioita, jotka perustuvat samaan perusratkaisuun.

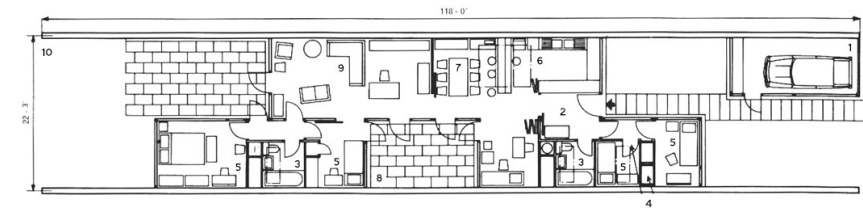
Asuntojen pohjaratkaisu perustuu rakennusmassan keskelle sijoittuvaan patioon, joka tuo valoa ympäröiviin tiloihin. Ruokailu- ja oleskelutilat muodostavat atriumin rinnalle tilasarjan ja mahdollistavat suoran näkymän erittäin syvän rakennusmassan lävitse. Asuntojen muut ulkotilat sijoittuvat asunnon koosta riippuen erilaisiin syvennyksiin. Takapiha jää asunnon rajaavien muurien väliin. Yksikerroksisuus mahdollistaa pation toimimisen valon välittämisessä sisätiloihin tehokkaasti.

Asunnon suojaisat nurkkaukset muodostavat omalaatuisia ulkotiloja, jotka tekevät niiden läpi kulkemisesta elämyksellistä. Toisaalta runsas kasvillisuuden tuominen näille pihaille on välttämätöntä, että ne voivat toimia asunnon tilojen näkyminä. Ratkaisu ei mahdollista pitkiä näkymiä.

³⁹ Hedman ym., 2016

Kuva 30. The Ryde, Phippen, Randall, Parkes, Hatfield, Iso-Britannia, 1966. Asunnon takapiha.

Kuva 31. The Ryde, Phippen, Randall, Parkes, Hatfield, Iso-Britannia, 1966.

Kuva 32. The Ryde, Phippen, Randall, Parkes, Hatfield, Iso-Britannia, 1966.
Valokuilumainen patio tuo sisätiloihin valoa.

VIOLANPUISTO

SUUNNITTELIJA: Viivi Snellman, Marcus Ahlman
SIJAINTI: Helsinki
VALMISTUMISVUOSI: 2010

Helsingin Hermannissa sijaitsevat Violanpuiston townhouset ovat väljä, alueen matalaa puutalovaltaista rakennuskantaa jatkava kokonaisuus. Kolmen, yhteensä kahdeksasta asunnosta muodostuvien rakennusmassojen lomaan jää vanha pientalorakennus, joka muodostuu osaksi kokonaisuutta.⁴⁰

Lyhyet townhouse-ketjut muodostavat väljän ja hengittävän, lähes pientalomaisen korttelin. Asunnoista on yhteys ympäröivään puistoon suurten ikkunoiden kautta. Asunnoilla on myös terassit, joita ei ole rajattu asuntokohtaisesti, vaan terassi jatkuu yhtenäisenä kaikkien asuntojen ohitse muodostaen puoliyksityistä, toiminnallista ulkotilaa. Rakennuskokonaisuus toteutettiin ryhmärakennuttamisena, mikä tukee suurta yhteisöllisyyttä vaativaa takapiharatkaisua.

Asunnot ovat vain 3,9 m leveitä. Tästä huolimatta asuinkerrokseen on ollut mahdollista sijoittaa rinnakkain portaat, käytävä sekä kylpyhuone. Kolmikerroksisten, pinta-alaltaan suurten asuntojen alin kerros on mahdollista erottaa myös omaksi yksiökseen.⁴¹

⁴⁰ Finnisharchitecture.fi

Kuva 33. Violanpuiston townhouset, Snellman & Ahlman, Helsinki, 2010. Uudisrakennukset liittävätkin vanhan pientalon osaksi rakennusten ketjua.

Etupiha on yksinkertainen, jopa autio. Se kuitenkin erottaa rakennukset väljästi rakennetussa ympäristössään melko luontevasti kadusta. Lyhyt townhouse-ketju antaa mahdollisuuden avata reunimmaisista asuntopaikoista ainakin hieman myös pitkältä sivultaan.

⁴¹ Ahlman & Snellman, 2010.

Kuva 34. Violanpuiston townhouset, Snellman & Ahlman, Helsinki, 2010. Uudisrakennusten pohjapiirustukset.

Kuva 35. Violanpuiston townhouset, Snellman & Ahlman, Helsinki, 2010. Valoa on tuotu miellyttävästi rungon sisään portaaseen.

HAITANG VILLA

SUUNNITTELIJA: Archstudio
SIJAINTI: Peking, Kiina
VALMISTUMISVUOSI: 2015
KOKO: 510 m²

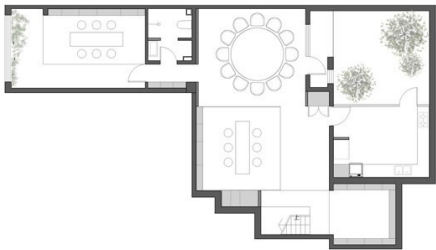
Haitang Villa on Kiinan Pekingissä sijaitseva kolmikerroksinen townhouse. Rakennus perustuu ajatukselle sisä- ja ulkotilan välisen rajan häivyttämiselle materiaalivalinnoin. Rakennuksen arkkitehtuurissa on tavoiteltu yksinkertaista ja rauhoittavaa asumisympäristöä.⁴²

Rakennuksen erittäin suuri koko (510 m²) mahdollistaa väljien ja hengittävien ulkotilojen suunnittelun. Sisä- ja ulkotiloja on yhdistetty kirjaimellisella tavalla rakentamalla ikkunoiden eteen lattiatasoon istutusaltaita. Tällainen ratkaisu on haastava, mutta luo miellyttävää tunnelmaa.

Kuva 36. Haitang villa, Archstudio, Peking, Kiina, 2015. Vaalea ja minimalistinen arkkitehtuuri antaa sisäistutuksille mahdollisuuden määritellä tilan luonnetta.

⁴² Archdaily, 2016

Kuva 37. Haitang villa, Archstudio, Peking, Kiina, 2015. Asunnon pohjapiirustukset.

Kuva 38. Haitang villa, Archstudio, Peking, Kiina, 2015. Rakennuksen nurkkaan sijoittuva sisäpiha on kokonaan suljettu vain ensimmäisessä kerroksessa.

HOUSE VP-VA

SUUNNITTELIJA: Graux & Baeyens architecten
SIJAINTI: Sint-Amansberg, Belgia
VALMISTUMISVUOSI: 2017
KOKO: 283 m²

Belgian Sint-Amansbergissä sijaitseva townhouse avautuu kadulle runsaan parvekevyöhykkeen kautta.⁴³ Viistetyt parvekkeet suuntaavat asunnon näkymiä laajalti. Rakennus sijoittuu viereisen rakennuksen tontista lohkotulle, erittäin pitkälle ja kapealle tontille. Ympäröiviä rakennuksia mukaillen tälläkin rakennuksella on reilu etupiha, mutta suurin osa tontista jää rakennuksen taakse erittäin syväksi takapihaksi.

Rakennus ja tontti ovat riittävän leveät, että pihaa on mahdollista käyttää melko monipuolisesti. Se on kuitenkin jouduttu yksityisyyden takaamiseksi aitaamaan molemmin puolin, mikä tekee siitä kuilumaisen. Rakennuksen maantasokerroksen kurottuminen pitkälle kohti pihaa kuitenkin lyhentää vaikutelmaa pihan kuilumaisuudesta. Muu asunto on säilytetty vähemmän syvänä, mikä on mahdollistanut kattoikkunan kautta valon tuomisen pohjakerroksen tiloihin. Tämä on oivaltava tapa käsitellä erittäin syvää tonttia.

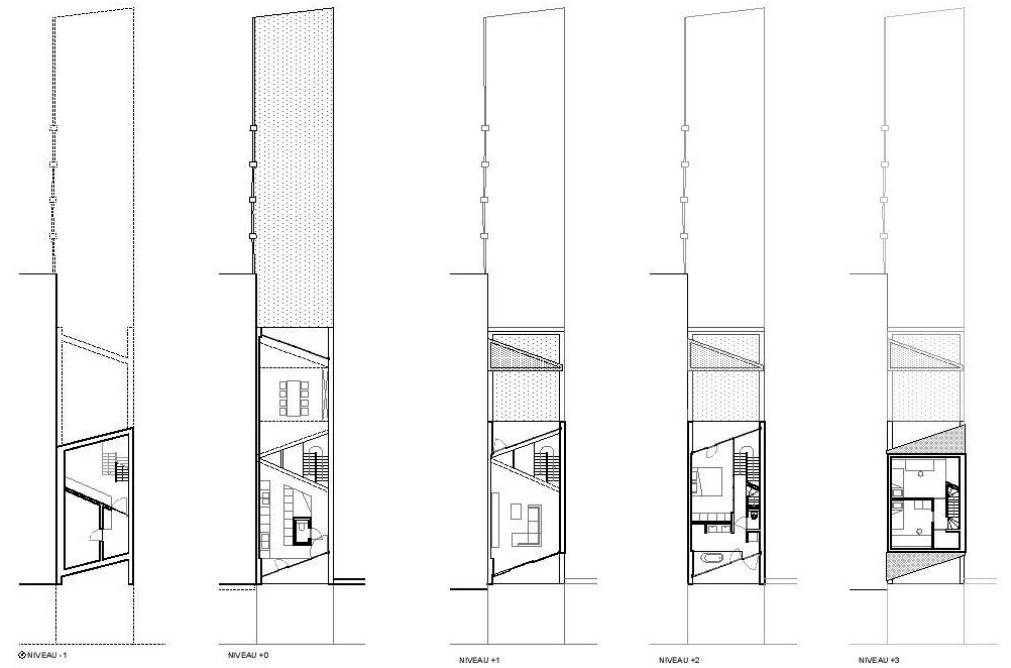

Kuva 39. House VP-VA, Graux & Baeuens, Sint-Amansberg, Belgia, 2017. Parvekevyöhyke luo suojaisan välittävän vyöhykkeen ennen asuntoon avautuvia suuria ikkunoita.

⁴³ Archello.com

Kuva 40. House VP-VA, Graux & Baeuens, Sint-Amansberg, Belgia, 2017. Myös tässä kohteessa ruokailutila avautuu täyskorkeiden ikkunoiden kautta ulkotilaan.

Kuva 41. House VP-VA, Graux & Baeuens, Sint-Amansberg, Belgia, 2017. Rakennus sijoittuu erittäin pitkälle ja kapealle tontille. Viistot seinät suuntaavat näkymiä laajemmalle alueelle.

TOWNHOUSE LANDSKRONASSA

<i>SUUNNITTELIJA:</i>	Elding Oscarson
<i>SIJAINTI:</i>	Landskrona, Ruotsi
<i>VALMISTUMISVUOSI:</i>	2009
<i>KOKO:</i>	125 m ²

Townhouse sijoittuu vain viisi metriä kapealle tontille vanhan rakennuskannan lomaan Landskronassa, etelä-Ruotsissa. Rakennus muodostaa voimakkaan kontrastin suhteessa ympäristöönsä. Asuntoon liittyvä erittäin pieni, noin 15 m² kokoinen, piha rajautuu vanhojen naapurirakennusten palomuurien väliin. Intiimin sisäpihan lisäksi asuntoon liittyy kattoterassi. Erittäin pieni, intiimi ja viihtyisä piha muodostaa sympaattisen näkymän olohuoneesta ja työtilasta. Pihasuunnittelulla on ratkaiseva merkitys näkymän viihtyisyyden kannalta.

Toisen kerroksen kattoterassi muodostaa julkisivuun ikkunamaisen elementin vaikuttaen sulkeutuneelta. Kattoterassi tuo kuitenkin erittäin paljon valoa asunnon sisään toisen ja kolmannen kerroksen korkeiden tilojen kautta. Ratkaisu perustuu tilojen sijoitteluun, joka vaatii myös kylpyhuoneen avautumisen lasiseinien kautta muihin tiloihin. Myös käynti kattoterassille tapahtuu kylpyhuoneen kautta. Tämä rajoittaa merkittävästi sen käyttömahdollisuuksia.

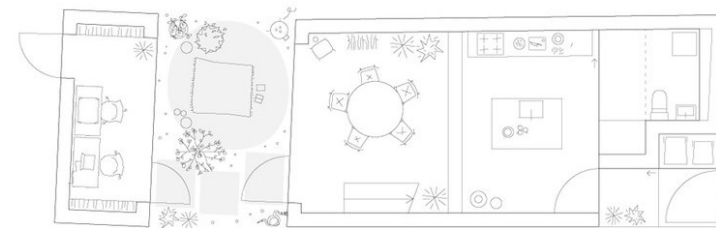
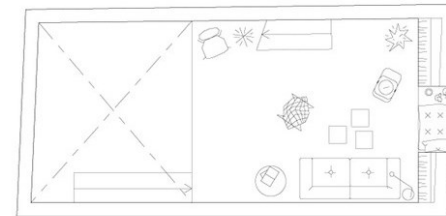
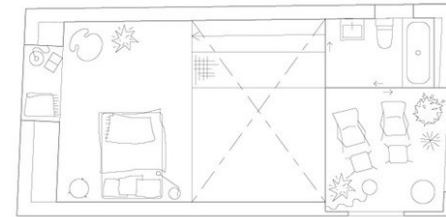

Kuva 42. Townhouse, Osacarson, Landskrona, Ruotsi, 2009. Rakennuksen sisäpiha.

Kuva 43. Townhouse, Osacarson, Landskrona, Ruotsi, 2009. Rakennuksen kadunpuoleinen julkisivu. Ylimmässä kerroksessa on kattoterassi.

Kattoterassi ei erotu rakennuksen julkisivussa varsinaisena terassina, vaan se liittyy osaksi julkisivun aukotusta.

Kuva 44. Townhouse, Osacarson, Landskrona, Ruotsi, 2009. Asuntopohjista havaitaan pihan sijoittuminen.

HOUSE N

SUUNNITTELIJA: Sou Fujimoto Architects
SIJAINTI: Oita, Japani
VALMISTUMISVUOSI: 2008

Talo muodostuu kolmesta sisäkkäisestä kuoresta, jotka rajaavat väleihinsä tiloja. Sisin kuori rajaa sisäänsä pienehkön sisätilan, keskimmäinen kuori rajaa sisäänsä katettua tilaa. ⁴⁴ Uloin kuori peittää lähes koko rakennuksen, mutta sen runsas aukotus antaa tilalle puutarhamaisen, hengittävän tunnelman. Rakennusta ei voida tiukimpien määritelmien mukaisesti mieltää townhouseksi. Se kuitenkin sijoittuu townhouselle tyypillisesti katutilaan sekä on luonteeltaan sulkeutuva.

Tilat ovat raikkaita ja valo kulkee kaikkien kolmen kuoren lävitse sisätiloihin asti. Raja sisä- ja ulkotilan sekä yksityisen ja julkisen tilan välillä on asteittainen ja liukuva. Rakennuksen idea kolmesta sisäkkäisestä kuoresta määrittää suunnittelua jokaisessa suhteessa, jolloin esimerkiksi osa sisätiloista jää toiminnallisuuden suhteen joustamattomiksi. Kohteessa hyödynnettyä tapaa rajata ulkotilaa kiinnostavalla tavalla voisi soveltaa esimerkiksi kattoterassien suunnittelussa.

Kuva 45. House N, Sou Fujimoto Architects, Oita, Japani, 2008. Asunnon ulkotila rajautuu rakennuksen vaipan sisään.

⁴⁴ Archdaily, 2011

Kuva 46. House N, Sou Fujimoto Architects, Oita, Japani, 2008. Rakennus rajautuu suoraan katutilaan, mutta sekä etupiha että yksityinen ulkotila sijoittuvat rakennuksen kuoren sisään.

Kuva 47. House N, Sou Fujimoto Architects, Oita, Japani, 2008. Sisätiloista avautuu näkymiä aukotettujen "kuorien" lomasta.

ESIMERKKI: FAB HOUSE

SUUNNITTELIJA: TDO Architecture
SIJAINTI: North Tyneside, Iso-Britannia
VALMISTUMISVUOSI: 2018

Kohteessa kehitettiin ratkaisuja Iso-Britanniaa vaivaavan asuntopulan helpottamiseen modulaarisuuden kautta.⁴⁵ Rakennuksen ulkoarkkitehtuuri heijastelee alueen identiteettiä satama-alueena. Asuntojen pihat muodostuvat sen molemmilla puolilla väljiksi. Etupihat on erotettu toisistaan puisilla jäte- ja varastoaitauksilla.

Etupiha jää koostaan huolimatta luonteeltaan varsin autioksi ja kylmäksi. Se kuitenkin erottaa tehokkaasti yksityisen tilan julkisesta ulkotilasta ja mahdollistaa esimerkiksi polkupyörien säilytyksen asunnon sisäänkäynnin luona.

Takapihat ovat suurehkoja, mutta niiden rajaaminen muodostuu jälleen haasteeksi. Niiden kiinnostavuutta lisää kuvasta 50 (sivulla 44) havaittava porrastus, joka tekee tiiviiseen riviin sijoitettujen pihojen matalammasta osasta hieman suojatumman.

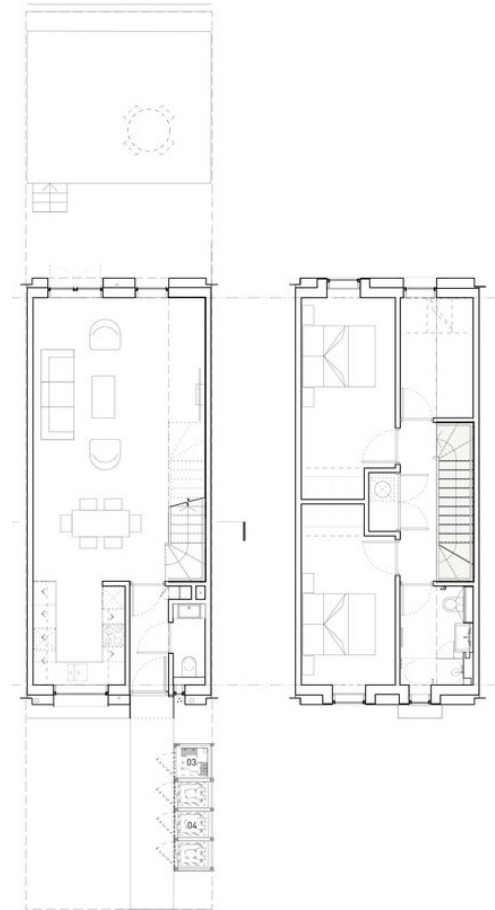

Kuva 48. FAB house, TDO Architecture, 2018. Asuntojen etupihat ovat suuret ja rajattu toisistaan.

⁴⁵ Archdaily, 2018

Kuva 49. FAB house, TDO Architecture, 2018. Ensimmäisen kerroksen pohjapiirustukset sekä pihan muodostuminen.

Kuva 50. FAB house, TDO Architecture, 2018. Asuntojen pohjaratkaisu on yksinkertainen ja selkeä.

Kuva 51. FAB house, TDO Architecture, 2018. Sisätiloihin tuodaan valoa korkeiden, lähes koko päätyseinän kattavien ikkunoiden kautta.

ESIMERKKI: OLD CHURCH STREET TOWNHOUSE

SUUNNITTELIJA: TDO Architecture
SIJAINTI: Lontoo, Iso-Britannia
VALMISTUMISVUOSI: 2014

Kohde sijoittuu Iso-Britannian Lontooseen historiallisen rakennuskannan keskelle. Viisikerroksisen rakennuksen jokainen kerros on oma pätilansa, johon liittyy esimerkiksi kylpyhuoneita. Ratkaisu vaatii hissien ollakseen esteetön eikä siksi sovellu asuntomarkkinoille laajemmin käytettäväksi.

Rakennuksessa erityisen kiinnostavaa on kuitenkin pohjakerroksen keittiön ja ruokailutilan yhteydessä oleva kapea ulkotila, joka rajautuu viherseinään. Ulkotila sijaitsee katutason alapuolella ikään kuin kuopassa.

Täydennysrakennus sijoittuu vanhan viktoriaanisen asuinalueen yhteyteen, jolloin suunnittelun haasteena oli uudisrakennuksen sovittaminen historialliselle asuinalueelle rinnetontille. Kaupunkirakenne ei mahdollistanut suuren pihan tai etupihan suunnittelua. Asunnon suunnittelussa pyrittiin maksimoimaan auringonvalon saanti⁴⁶. Tämä on havaittavissa asunnon neliötä lähestyvässä pohjan muodossa.

⁴⁶ Archdaily, 2015

Kuva 52. Old Church Street Townhouse, TDO Architecture, 2014. Alimman kerroksen keittiö, joka avautuu pienelle umpipihalle.

Alimmassa kerroksessa keittiötila avautuu pieneen rajattuun ulkotilaan, joka on katettu pergolalla. Asunnon puutarha muodostuu ikään kuin vertikaalisesti seinälle, joka muodostaa keittiötilalle näkymän. Pihan tyyppiä ei voida määrittellä aiemmin eriteltyjen pihatyyppien kautta, mutta siinä on piirteitä valokuilusta.

Valokuilun tapaan pieni ulkotila tarjoaa sisätilalle mahdollisuuden avautua ulkotilaan niin, että tila säilyttää yksityisyytensä. Pihan tehtävä on muodostaa näkymä, tuoda valoa sekä muodostaa sisätilan kanssa jännite. Piha ei kokonsa ja sijoittumisensa puolesta toimi varsinaisena käyttötilana.

Tämän tilan lisäksi asuntoon liittyy useita parvekkeita. Asunnon yhteydessä ei ole etupihaa, jolloin sisääntulokerroksen tilat eivät avaudu kadun suuntaan. Sisääntulokerroksessa sijaitsee oleskelutila, jonka näkymä avautuu keittiötilan ulkotilan yli. Oleskelutilan yksityisyyttä on kuitenkin vielä lisätty viistoilla lasiseinillä. Kuvassa 54 esitetyissä pohjapiirustuksissa voidaan havaita tilojen avautuminen.

Kuva 53. Old Church Street Townhouse, TDO Architecture, 2014. Asunnosta astutaan suoraan katutilaan.

Kuva 54. Old Church Street Townhouse, TDO Architecture, 2014. Rakennuksen viidestä kerroksesta jokainen muodostuu yhden kahteen suuntaan avautuvan päätilan ympärille.

YHTEENVETO

JOHTOPÄÄTÖKSET

Ulkotilojen ja sisätilojen suhde on keskeinen: ulkotila voi olla pienikin, mutta se voi määrittää sisätilan luonnetta täysin. Pihojen pieni koko ja se, miten rajattuja ne ovat, johtaa varjoisiin ja viileisiin tiloihin. Tämänkaltaisia ulkotiloja voidaan kuitenkin hyödyntää monin eri tavoin sisätilojen jatkeena. Esimerkiksi Elding Oscarsonin suunnittelemassa townhousessa pieni ja intiimi piha jatkaa viehättävällä tavalla pientä työskentelytilaa ja yhdistää sen osaksi rakennusta. Hieman varjoisaan ulkotilaan on mahdollista avata suuria ikkunoita ilman huolta asunnon kuumenemisestä. Pieni piha ei kuitenkaan ilman tarkkaa suunnittelua muodosta miellyttävää näkymää-

Townhouse-asunto pitkän suorakulmaisen muotonsa takia avautuu tyyppillisesti vain kahteen suuntaan. Viistämällä seiniä voidaan näkymiä avata monipuolisemmin, kuten esimerkiksi *House VP-VA*:ssa, jossa vuorokerroksin seiniä on viistetty eri suuntiin. Yksinkertaisen suorakulmaisen massan etuna on townhouse-ketjujen ja kortteleiden massoittelun helppous ja rakennejärjestelmän selkeys. Erilaisilla aukotuksilla, lohkomisilla ja viistämisillä voidaan tuottaa merkittävää lisäarvoa ulkotilojen suunnittelulle erityisesti, kun suunnitellaan luonnollisesti eniten rakennusmassaan vaikuttavia piharatkaisuja, kuten valokuiluja ja kattoterasseja.

Kuva 55. Elding Oscarsonin suunnittelemassa townhousessa valoa tuodaan huolellisesti sijoitettujen aukkojen kautta keskelle tilaa – jopa kylpyhuoneeseen.

Kun yhdistellään erilaisia pihavariaatioita, yhden ulkotilan ei tarvitse olla yleispätevä. Yksi piha voi toimia esimerkiksi valontuojana ja näkymän muodostajana, toinen palvelee käytännön tarkoituksia.

Sääolosuhteilla on olennainen vaikutus siihen, miten ratkaisuja voidaan soveltaa Suomen olosuhteissa. Kattoterassit ja sisäpihat aiheuttavat helposti haasteita rakenteiden suunnitteluun veden- ja lumenpoiston kannalta. Kuitenkin esimerkiksi *Old Church Street townhouse* -kohteessa on onnistuttu ratkaisemaan vedenpoisto haastavassa ympäristössä.

Äppelträdgårdetin kaltaista valokuilun ja läpimenevän pihan yhdistämistä voidaan myös soveltaa veden- ja lumenpoiston ratkaisemiseksi.

Osa esimerkkikohteista venyttää townhousen määritelmää äärimmilleen. Tämänkaltaisia kohteita tarkastelemalla on mahdollista löytää uudenlaisia näkökulmia suomalaisen townhousen kehittämiseen. Esimerkiksi House N:ssä kehitettyä kolmen voimakkaasti aukotetun kuoren periaatetta voisi soveltaa townhouse-pihojen rajaamisessa toisistaan tai etupihan kohdalla ensimmäisen kerroksen asuintilojen yksityisyyden takaamiseksi.

Tyypillisesti syvärunkoinen townhouse vaatii riittävän valonsaannin takaamiseksi päätyjulkisivuille suuret, usein korkeat ikkunat. Tämä muodostaa ristiriidan varsinkin ensimmäisen kerroksen tilojen yksityisyydentarpeen kanssa. Siksi ainakin jonkin kokoista etupihaa kannattaa kaupunkirakenteen sen salliessa suosia, jotta asuintilojen yksityisyys voidaan taata luonnonvalon saantia vähentämättä. Tasoero

toimii myös yksityisyyden lisääjänä, mutta tasoeron lisääminen aiheuttaa väistämättä esteettömyysongelmia. Tällöin tilannetta joudutaan ratkaisemaan esimerkiksi luiskilla, jotka vaikuttavat mahdollisen etupihan ja pihakadun luonteeseen sekä vaativat runsaasti tilaa.

Townhouse suunnitellaan usein yksi asunto kerrallaan yhdelle townhouse-tontille. Kuitenkin toisinaan suunnitellaan kerralla kokonaisia townhouse-kortteleita, joissa on mahdollista laajentaa ajattelua ulkotilojen suhteen ottamalla pihakatu- tai yhteispiharatkaisuiden kautta puolijulkiset ulkotilat mukaan asunnon ulkotilojen suunnitteluun kokonaisvaltaisesti. Tällöin voidaan myös pysäköintiratkaisujen kautta sovittaa townhouse-kortteli onnistuneesti kontekstiinsa urbaaniuden asteen mukaan.

LOPUKSI

Opinnäytetyön tekemiseen vaikutti maailmanlaajuinen Covid-19 -pandemia. Vallinnut epidemiatilanne kokoontumis- ja aukiolorajoituksineen vaati työskentelytapojen sopeuttamista muuttuneisiin olosuhteisiin esimerkiksi kirjastojen ollessa suljettuna. Siirtyminen etätyöskentelyyn muodosti kuitenkin henkilökohtaisen näkökulman ulkotilayhteyden tärkeydestä tilanteessa, jossa elämä keskittyy oman kodin seinien sisään.

Loppujen lopuksi opinnäytetyön kirjoittaminen oli erinomainen tilaisuus kehittyä opiskelijana, aloittelevana suunnittelijana ja asiantuntijana. Tutkielman myötä koen kehittäneeni laajan ymmärryksen townhouse-rakentamisesta, siihen vaikuttavista olosuhteista ja tekijöistä sekä sen mahdollisuuksista Suomessa erityisesti ulkotilojen näkökulmasta.

Opinnäytetyön ohella suunnittelin townhouse-korttelin Helsingin Puu-Myllypuroon. Harjoitustyön tavoitteena oli soveltaa opinnäytetyön myötä tehtyjä havaintoja ja johtopäätöksiä suunnittelutehtävässä.

HARJOITUSTYÖ: VALSSIMYLLYNKATU

Projektin tavoitteena oli suunnitella townhouse-rakentamisen sovellus, jossa saavutetaan ennakkoluulottomin suunnitteluratkaisuin molemmilta puolilta naapureihinsa kytkeytyvä, syvärunkoinen ja tehokas, mutta myös kiinnostavin ulkotilojen varustettu yhden perheen talo. Kolmea eri asuntotyyppiä vuorottelemalla muodostettiin vaihteleva ja eläväinen pihakatu. Asuntojen autopaikat on sijoitettu lyhyisen townhouse-pätkien väliin niin, että alueesta arkkitehtuurillaan erottuva kortteli noudattelee alueelle tyyppillistä massoittelemaa.

Puu-Myllypuron asemakaavan mukaisesti townhouset on suunniteltu puurakenteisiksi. Kaksi-kolmekerrosiset rakennukset asettuvat tiiviisti katukuvaan, mutta jättävät väliinsä tilaa piha-alueille sekä alueelle tyyppilliselle vehreydelle sekä pysäköintiratkaisulle.

Asuntopohjat perustuvat asunnon sisään sijoittuvalle valokuilulle, joka mahdollistaa sisätilojen avautumisen moneen eri suuntaan. Harjoitustyö tuki opinnäytetyön tekemistä mahdollistaen ratkaisumallien testaamisen käytännössä ja niiden haasteiden sekä vahvuuksien havainnoimisen.

LÄHTEET

TUTKIMUKSET, JULKAISUT, ARTIKKELIT JA TIETOKANNAT

Ahlman & Snellman. (2010). Violanpuisto Townhouses.

<https://docplayer.fi/3316556-Violanpuisto-violaparken.html>

Hedman, M., Heino, J., Tarpio, J., & Teronen, T. 2016. Talopaletti: Ratkaisumalleja urbaaniin pientaloasumiseen. Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos. Asuntosuunnittelu. Julkaisu; Vuosikerta 24. Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos. <https://tutcris.tut.fi/portal/files/5146139/talopaletti_pdf>.

Huttunen, H., Hasu, E., Hirvonen, J., Tervo, A., & Ullrich, T. (2015). Uusi suomalainen unelmakoti? : Asukasnäkökulma townhouse-asumiseen. (Aalto-yliopiston julkaisusarja TAIDE + MUOTOILU + ARKKITEHTUURI; No. 6). Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Arkkitehtuurin laitos.

Jalkanen, R., Haapanen, S., Helander, H., Hellman, P., Koponen, R., Levanto, R., Manninen, R., Pulkkinen, S., Siivola M. & Saarinen T. (2012). Townhouse-rakentaminen Helsingissä. Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. <http://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/julk_2012-4.pdf> .

Jalkanen, R., Kajaste, T., Kauppinen, T., Pakkala, P. & Rosengren, C. (2017). Kaupunkisuunnittelu ja asuminen. Tallinna: Rakennustieto Oy
Kahri, E., Enkovaara, E., Anttonen, S., Viita, P., Ilonen, P. & Kämäräinen, J. (2011). Tampere: Rakennustieto Oy.

Korpivaara, A & Aalapiha, J. (toim.). (2005). *Tiivis ja matala korttelirakenne – asuntorakentamisen typologiaa*. Tampere: Ympäristöministeriö ja Rakennustieto Oy.

Lapintie, K. (2010). *Intohimon hämärä kohde - Mitä asukas haluaa?* Yhdyskuntasuunnittelu, 48(2), 41-57.

Muntola, H. 2012. Mahdollisuuksien townhouse. Yhteenveto Helsinki Townhouse -kilpailusta. Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. . Viitattu 19.4.2015.

Rakennustieto (2009). RT 93-10961 Asuntosuunnittelu. Yhteiset ulkotilat. [sähköinen tietoaaineisto]. Rakennustietosäätiö RTS.

Rakennustieto (2008). RT 93-10940 Asuntosuunnittelu. Ulko-oleskelu. [sähköinen tietoaaineisto]. Rakennustietosäätiö RTS

Sanaksenaho, P. (2013). Pientaloasuminen hakee muotoaan. Arkkitehti 116(3), 11-21.

Tervo, A. (Ed.), Hasu, E. (Ed.), Huttunen, H., Blomqvist, E., Ellilä, E., Hasu, E., Perämäki, E., Tervo, A., Verma, I., Ullrich, T., & Utriainen, J. (2016). Kotina suomalainen townhouse. Lähtökohtia ja tulkintoja tulevaisuuteen. Habitat Components – Townhouse -hankkeen loppuraportti. (Aalto-yliopiston julkaisusarja CROSSOVER; No. 6/2016). Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Arkkitehtuurin laitos. <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/23073>

Äppelträdgården Estate. White Arkitekter. Haettu 31.10.2021. <https://whitearkitekter.com/project/appeltradgarden-estate/>

INTERNET-LÄHTEET

FAB House / TDO Architecture. 2.3.2018. Archdaily. Haettu 31.10.2021. https://www.archdaily.com/893425/fab-house-tdo-architecture?ad_source=search&ad_medium=projects_tab

Haitang Villa / ARCHSTUDIO. 15.3.2016. Archdaily. Haettu 31.10.2021. <https://www.archdaily.com/783741/haitang-villa-arch-studio>

Old Church Street Town House / TDO Architecture. 31.3.2015. Archdaily. Haettu 31.10.2021. <https://www.archdaily.com/614011/old-church-street-town-house-tdo-architecture>

Violanpuisto Townhouses. Finnisharchitecture.fi. Haettu 31.10.2021. <https://finnisharchitecture.fi/violanpuisto-townhouses/>

Wohnen Am Alten Hallenbad. UTA - Architekten und Stadtplaner. Haettu 31.10.2021. <https://www.u-t-a.eu/projekte/wohnen-am-alten-hallenbad/>

KUVALÄHTEET:

Kuva 1. Jan Derwing: *Borneo/Sporenburg*. 2006. Architectureguide.nl. *Haettu 19.10.2021*.

http://www.architectureguide.nl/project/list_projects_of_architect/arc_id/1040/prj_id/1380

Kuva 2. Michael Feser: BIGyard. Thisispaper. *Haettu 19.10.2021*.

<https://www.thisispaper.com/mag/bigyard-zanderroth-architekten>

Kuvat 3 ja 26. The Modern House. *Haettu 31.10.2021*.

<https://www.themodernhouse.com/past-sales/the-ryde/>

Kuvat 4, 19, 42, 43 ja 55. Åke E:son Lindman: *Townhouse / Elding Oscarson*. Archdaily. *Haettu 19.10.2021*.

<https://www.archdaily.com/46808/townhouse-elding-oscarson>

Kuvat 5, 21, 23 ja 24. Kalle Sanner: *Appelträdgården*. *Haettu 19.10.2021*.

<https://whitearkitekter.com/project/appeltradgarden-estate/>

Kuva 9. Arabian ateljéasunnot, Jaakob Solla, Helsinki, 2012.

<https://konkret.fi/projects/arabian-ateljeeasunnot/>

Kuva 10. MVRDV: *Nieuw Leyden*. MVRDV. *Haettu 31.10.2021*

<https://www.mvrdv.nl/projects/160/nieuw-leyden>

Kuvat 12, 14, 16, 18, 20 ja 22. Kaaviot piirtänyt Lilja Kunnas.

Kuva 13. Marcus Ahlman, Viivi Snellman: *Violanpuisto Townhouses*. Finnisharchitecture.fi. *Haettu 31.10.2021*.

<https://finnisharchitecture.fi/violanpuisto-townhouses/#&gid=1&pid=1>

Kuvat 15, 39, 40 ja 41. Dennis De Smet: *House VP-VA*. Archello.com. *Haettu 31.10.2021*.

<https://archello.com/project/house-vp-va>

Kuva 17. Andy Fergus, Katherine Sundermann: *Bigyard*. 2016. Architecture AU. *Haettu 31.10.2021*.

<https://architectureau.com/articles/learning-from-berlin-lessons-for-emerging-collective-housing/#>

Kuva 17. Simon Menges: *BIGyard*. Archdaily. *Haettu 31.10.2021*.

<https://www.archdaily.com/793287/bigyard-zanderroth-architekten>

Kuvat 25 ja 26. UTA: *Wohnen Am Alten Hallenbad*. 2019. Heinze.de. *Haettu 31.10.2021*.

<https://www.heinze.de/architekturobjekt/hallenbadquartier/12809157/>

Kuvat 27, 28 ja 29. Michael Feser: *BIGyard*. Archdaily. *Haettu 31.10.2021*.

<https://www.archdaily.com/793287/bigyard-zanderroth-architekten>

Kuvat 30, 31 ja 32. Phippen, Randall, Parkes: *The Ryde*. *Haettu 31.10.2021*.

<https://elarafrizzenwalden.tumblr.com/post/140644793878/cockaigne-housing-group-hatfield-hertfordshire>

Kuvat 33, 34 ja 35. Ahlman & Snellman. (2010). Violanpuisto Townhouses.
<https://docplayer.fi/3316556-Violanpuisto-violaparken.html>

Kuvat 36, 37 ja 38. Magic Penny: *Haitang villa*. 2016. Archdaily. *Haettu 31.10.2021*.
<https://www.archdaily.com/783741/haitang-villa-arch-studio>

Kuva 44. Townhouse / Elding Oscarson. 2011. Archdaily. *Haettu 31.10.2021*.
<https://www.archdaily.com/46808/townhouse-elding-oscarson>

Kuvat 45, 46 ja 47. *House N*. 2011. Archdaily. *Haettu 31.10.2021*.
<https://www.archdaily.com/7484/house-n-sou-fujimoto>

Kuvat 48, 49, 50 ja 51. TDO Architecture. *FAB house*. 2018. Archdaily. *Haettu 31.10.2021*.
<https://www.archdaily.com/893425/fab-house-tdo-architecture>

Kuva 52 ja 53. Ben Blossom: *Old Church Street Townhouse*. Archdaily. 2015.
Haettu 29.10.2021.
<https://www.archdaily.com/614011/old-church-street-town-house-tdo-architecture>

Kuva 54. TDO Architecture: *Old Church Street Townhouse*. Archdaily. 2015.
Haettu 29.10.2021.
<https://www.archdaily.com/614011/old-church-street-town-house-tdo-architecture>